

UVOD**TOOLBOX**

Orodje za participacijo družin
v okviru storitev predšolske vzgoje

Dragi bralec,

cilj pričujočega toolboxa je spodbujati znanje, razpravo in preizkušanje praks v zvezi s participacijo – še posebej družin in skupnosti – na področju storitev predšolske vzgoje in izobraževanja.

V prvi vrsti izhaja iz dela skupine strokovnih delavcev s pomočjo raziskovalcev in oblikovalcev politik v okviru strateškega partnerskega projekta Erasmus+, imenovanega EQuaP (Krepitev kakovosti predšolske vzgoje preko participacije). Preko opazovanja, razpravljanja in prisostvovanja pri dejavnostih participacije, so prakse preoblikovali v okviru formata, ki bi bil dostopen čim večjemu številu sodelavcev in bi ga bilo mogoče uporabiti v različnih učnih okoljih.

Bi radi zgradili močnejše partnerstvo s starši? Ali si vi in vaš vzgojiteljski zbor želite izvedljivih in realnih pristopov do součenja otrok in delovanja, razmišljanja in odločanja skupaj z družinami?

V pričujočem uvodu boste našli opis različnih vidikov, ki bodo morda uporabni pri spoznavanju in uporabi tega orodja na prilagodljiv način glede na vaše prioritete, interese in potrebe.

KRATKA PREDSTAVITEV TOOLBOXA EQUAP

Orodje, ki je predstavljeno v tem dokumentu, je osrednji produkt projekta EQuaP (Krepitev kakovosti predšolske vzgoje preko participacije), 3-letnega strateškega partnerskega projekta Erasmus+ (2014–2017), pri katerem so sodelovali strokovni delavci v vrtcih, javni in zasebni ponudniki storitev, raziskovalci in oblikovalci politik iz 11 partnerskih ustanov iz 7 evropskih držav (Italije, Švedske, Portugalske, Slovenije, Belgije, Latvije in Grčije).

Glavni cilj projekta je bil izboljšati kakovost predšolske vzgoje, in sicer s pomočjo spodbujanja praks participacije, pri katerih so udeleženi starši in družinski člani, ki otroke pospremiijo v izobraževalne ustanove in so, skupaj s strokovnimi delavci in upravljavci, soavtorji sistema vzgoje otrok.

Na ta način participacija družin postane dejavnik razvoja kakovosti predšolskih storitev, pri čemer ne smemo pozabiti na vključevanje in aktivacijo virov otrok, vodstva in skupnosti kot ključnih komponent celotnega sistema.

Natančneje so bili cilji projekta naslednji:

- 1 opredeliti, testirati in vključiti inovativne metode in prakse participacije, še posebno v kontekstu raznolikosti (socio-ekonomska in kulturna raznolikost, manjšine ipd.);
- 2 izboljšati sposobnosti strokovnih delavcev na področju strategij in pristopov za vključitev staršev, učenje iz izkušenj kolegov iz drugih evropskih držav;
- 3 izboljšati integracijo in interakcijo med različnimi komponentami sistema (otroki, strokovnjaki, raziskovalci, družinami in skupnostmi);
- 4 obravnavati vprašanje participacije v sistemu predšolske vzgoje kot procesa, ki postane bolj učinkovit s sprejetjem določenih kazalnikov kakovosti.

Pri projektu je v okviru transnacionalnih aktivnosti sodelovalo okoli 140 udeležencev, predstavnikov treh ključnih skupin strokovnjakov:

- predšolskih strokovnih delavcev in vodstva;
- predstavnikov lokalnih oblasti;
- raziskovalcev in izvajalcev usposabljanj.

Osrednja tri področja aktivnosti so bila sledeča:

- 1 raziskave, povezane s participacijo v sistemu predšolske vzgoje;

- 2 opredelitev in izmenjava najboljših praks s področja participacije in senčenje, ki so ga izvajali strokovni delavci v vrtcih z namenom ustvarjanja pogojev za navzkrižno preizkušanje in sprejetje praks s področja participacije znotraj partnerstva;

- 3 razviti kazalnike kakovosti, ki bodo primerni za obravnavo participacije kot procesa.

Enhancing **QUA**lity in early childhood
education and care through **P**articipation

MAKROFAZE PROJEKTA

2014-2017

PREGLED LITERATURE

DOLOČITEV KAZALNIKOV

SENČENJE

PREIZKUŠANJE PRAKS

PRIPRAVA TOOLBOXA

TESTIRANJE TOOLBOXA

KONČNA VERZIJA TOOLBOXA

NAMEN IN MOŽNA UPORABA TOOLBOXA

Namen pričujočega toolboxa je nadaljevati debato o procesih, projektih in praksah participacije v sistemu predšolske vzgoje in izobraževanja, povezanimi z njeno kakovostjo.

V toolboxu ne boste našli niti že pripravljenih receptov za posnemanje niti rešitev, ki bi ustrezale vsem, niti zbirke odličnih praks, povezanih z izzivi participacije, temveč priložnosti, da se poučite o izkušnjah in praksah participacije, ki lahko aktivirajo in podpirajo delo strokovnih delavcev z družinami in skupnostmi.

Toolbox je mogoče uporabljati na več načinov, odvisno od izkušenj in kontekstov, v katerih ga boste uporabljali. Kljub temu navajamo tri možne načine uporabe:

- Toolbox lahko uporabite, da se seznanite z eno ali več od 15 opisanih praks in jo/jih preizkusite v svojem kontekstu, tj. jo/jih prilagodite: oblikujete, ponovno umestite, opazujete in ocenjujete.
- Toolbox lahko nudi določen »format«, opisan v praksah participacije v nadaljevanju, s pomočjo katerega oblikujete, analizirate, krepite, preoblikujete, ocenjujete stare in nove prakse participacije v kontekstu/kontekstih, v katerem/katerih delate.
- Toolbox lahko služi tudi kot priložnost za razmislek, razpravo, debato o izzivih participacije tako v okviru določene delovne skupine v eni izmed storitev predšolske vzgoje in izobraževanja in/ali v okviru storitve, družin, oblikovalcev politik in članov skupnosti.

Ne glede na uporabo pričujoče zbirke orodij bi morali posebno pozornost nameniti vprašanju, ki spremlja opise praks, saj lahko omogočijo razmislek in primerjalne procese vaših lastnih izbir ali izbir drugih pri načrtovanju izobraževalnih praks s področja participacije.

Toolbox EQUAP prav tako nudi prostor za refleksijo vzgojiteljskih zborov o tem, kaj je izvedljivo in pod katerimi pogoji, s čimer lahko premagajo odpor, ki pogosto prepreči spremembe in nove pristope k izvajanju ter spodbujanju izobraževanja in participacije pri storitvah predšolske vzgoje in izobraževanja.

V tem smislu lahko toolbox vidimo kot orodje za usposabljanje, uporabno pri odpiranju vprašanj v okviru vzgojiteljskih zborov o tem, kako lahko participacijo razumemo, umestimo v kontekst in uporabimo v praksi.

Toolbox na splošno predstavlja idejo, da se participacija odraža na različnih ravneh (organizacijski, upravljalni, izobraževalni, pedagoški in politični) in v povezavi z različnimi deležniki: otroki, njihovimi starši in, bolj na splošno, družinskimi člani, ki se vsakodnevno ukvarjajo z njihovim varstvom in vzgojo, vsemi strokovnjaki, udeleženi pri storitvah (vzgojitelji, pomočniki in drugi strokovni delavci, pedagoški koordinatorji, vodstvo vrtcev in uradniki itd.), ter ne nazadnje skupnostmi otrok, staršev in storitev oz. veliko družbeno mrežo, sestavljeno iz vseh deležnikov na istem ozemlju; drugimi izobraževalnimi storitvami za otroke, drugimi vrstami storitev iz vsake soseske in iz celotne skupnosti (OECD, 2012).

Toolbox zlasti temelji na pristopu do participacije, ki družine in vrtce obravnava kot zaveznike in soavtorje skupnega izobraževalnega sistema za otroka, v okviru katerega lahko razmišljajo, odločajo, načrtujejo in sodelujejo. Njihovo aktivno in dinamično sodelovanje je ključnega pomena ne le za rast in učenje otrok, temveč zlasti za demokratično sodelovanje v okviru skupnosti, v kateri lahko vsak uporabi svoja sredstva in prispeva k svobodni in odgovorni skupni vzpostavitvi izobraževalnega sistema za otroke, ki je v političnem, družbenem, pedagoškem in kulturnem interesu.

ANALIZA PREIZKUŠANJA PRAKS IN POVRATNE INFORMACIJE DELEŽNIKOV

Prakse, vključene v pričujočo zbirko orodij, so rezultat senčenja (izobraževalnih obiskov na delovnem mestu): gre za metodo usposabljanja na delovnem mestu, pri katerem udeleženec kot senca sledi sodelavcu med delom, ki jo uporabljamo za podpiranje strokovnega razvoja učiteljev in strokovnih delavcev. Te aktivnosti so predstavljale temeljno fazo celotnega projekta. Pri *senčenju* je skupno sodelovalo 45 strokovnih delavcev iz 11 storitev in 5 partnerskih držav. Razdelili smo ga na dve osrednji fazi:

- *gostovanje* tujih gostov,
- *obiskovanje* vrtčevskih storitev v tujini.

V vsaki sodelujoči državi je med fazo gostovanja prispela majhna delegacija sodelavcev iz drugih partnerskih držav in gostovala pri lokalnih storitvah, katerih prakse s področja participacije – oblikovane in navadno izvedene v tem kontekstu – so jim bile vnaprej predstavljene.

Obisk storitev v tujini smo razdelili na tri faze:

- 1** *priprave*, med katerimi so upravljavci (iz vsake države, sodelujoče pri *senčenju*) najprej na mednarodnem srečanju in pozneje pri svojih storitvah definirali cilje in podroben načrt obiska ter tako skupaj z raziskovalci prispevali k skupni vzpostavitvi orodij kot podpore pri senčenju.
- 2** Na potovanjih sodelavcev iz iste storitve na obisk storitve v tujini, katere zaposleni so gostovali v njihovi državi, je prihajalo do velikih razvojnih premikov. Med obiskom v tujini so strokovni delavci kritično opazovali in analizirali nekatere prakse participacije na lokalni ravni, pri čemer so posebno pozornost namenili svoji umestitvi v kontekst, obliki, izvedbi in ocenjevanju v okviru institucionalnega, političnega in izobraževalnega sistema, v katerem so jih oblikovali in razvili. Med fazami opazovanja so strokovni delavci uporabljali opazovalni list in vsakodnevno pisali dnevnik izvedenih aktivnosti.
- 3** Sledila je samoevalvacija senčenja, ki so jo strokovni delavci izvedli s posebnim kvalitativnim orodjem.

Omenjenim fazam je sledila faza prilagajanja in preizkušanja nekaterih praks participacije družin, opaženih v tujini, ki so bile prepoznane kot inovativne in zato primerne za prenos in ponovno prilagajanje. Skupno smo proučili in preizkusili 25 praks participacije, od katerih je interdisciplinarna mednarodna projektna koordinacijska skupina izbrala 15 najpomembnejših praks in jih vključila v pričujoči toolbox.

Poudariti je treba, da se lahko za 15 praks, predstavljenih v toolboxu, upravičeno zdi, da so že znane, ali da so na prvi pogled celo manj pomembne, če bi jih prilagodili v določenih kontekstih in z določenih vidikov (pedagoškega, družbenega in kulturnega).

Omeniti je treba tudi, da koncepta zanimive in inovativne prakse participacije z izobraževalnega vidika ni treba razumeti v absolutnem smislu, temveč v povezavi z znanjem in izkušnjami, ki si jih ob vsaki priložnosti izmenjajo skupine strokovnih delavcev, ki so sodelovale v procesu senčenja, s strokovnim znanjem drugih evropskih storitev predšolske vzgoje in izobraževanja ter s specifičnostjo njihovega družbenega, izobraževalnega in kulturnega konteksta ter njihovo kulturo participacije.

To pomeni, da pomembna dodana vrednost tega kompleta orodij leži v procesih, ki so vodili do

opredelitve, oblikovanja in umestitve v kontekst takšnih praks, kot tudi v izobraževalnih procesih in procesih usposabljanja, ki jih bodo te prakse morda sprožile v novih kontekstih, v katerih bodo izvedene. Fazo testiranja so spremljale in ocenjevale ekipe raziskovalcev iz vsake partnerske države ter zbirale podatke s pomočjo polstrukturiranih vprašalnikov za strokovne delavce in starše, opazanj ter analize dokumentov, ki so jih pripravili vzgojiteljski zbori ali delovne skupine.

Med zaključno fazo projekta so različni deležniki, določeni na lokalni in nacionalni ravni s strani vsakega partnerja, analizirali toolbox in njegovo vsebino.

V različnih državah smo organizirali številne dogodke, katerih cilj je bil izboljšati znanje deležnikov in analiza toolboxa, in sicer v obliki predstavitev na plenarnih zasedanjih, zasedanj posameznih storitev predšolske vzgoje in izobraževanja in diskusij med manjšimi skupinami strokovnjakov predšolske vzgoje in izobraževanja.

Čeprav so bila srečanja organizirana in izvedena različno po partnerskih državah projekta, je bil njihov skupni cilj zbiranje povratnih informacij o toolboxu med potencialnimi bralci in uporabniki.

Rezultat analize in ocenjevalnega procesa je bila splošna zbirka povratnih informacij, komentarjev in predlogov deležnikov glede prvega osnutka zbirke orodij, na podlagi katerih smo spremenili nekatere dele.

Toolbox je na splošno naletel na izredno pozitiven odziv, še posebno zaradi njegove ustvarjalne moči za delovne skupine na področju storitev predšolske vzgoje in izobraževanja, in sicer glede:

- refleksije, primerjave in samousposabljanje na področju njihovih zamisli in praks glede participacije družin;
- analize in pregleda njihovih praks participacije in pristopa do oblikovanja izobraževalnih praks in storitev;
- eksperimentiranja z novimi praksami participacije družin z motivacijo, da poiščejo izvedljive načine dela, umeščenega v kontekst in prilagojenega njihovim potrebam, virom in izobraževalnim ciljem.

Celotni proces je privedel do revidirane različice toolboxa, obogatene z velikim številom predlogov in prispevkov, ki zagotavljajo, da je to orodje relevantno, funkcionalno in razpoložljivo za dnevne aktivnosti storitev predšolske vzgoje in izobraževanja po Evropi

Koordinacijska ekipa Equap

Enhancing **QUAL**ity in early childhood
education and care through **P**articipation

TOOLBOX

Orodje za participacijo
v okviru družine
in družinskih storitev

NAVODILA

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

NAVODILA ZA UPORABO

Opis vsebine instrumenta

Pričujoči dokument opisuje glavno vsebino zbirke orodij (t. i. toolbox), tj. delovna področja in gradivo za spodbujanje participacije, in nekaj praktičnih nasvetov, kako jih brati in si jih razlagati.

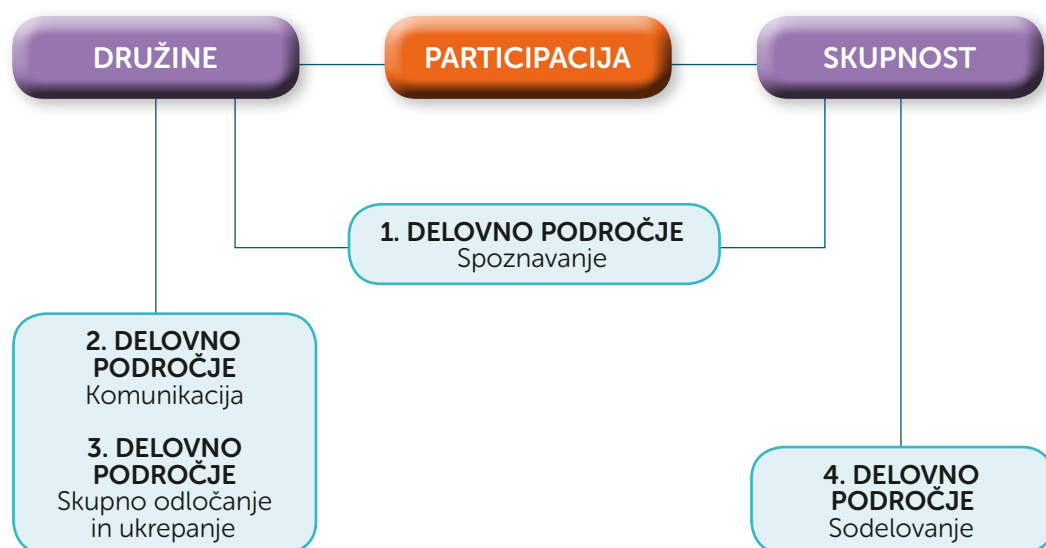
Izvor, smisel in značilnosti štirih delovnih področij

Delovna področja predstavljajo tematska in pojmovna področja, ki so ustrezno povezana v okviru koncepta participacije. Vsako področje se osredotoča na določen vidik koncepta participacije, ki je prav iz tega razloga sam po sebi povezan z delovnimi področji, se z njimi ujema in, pri nekaterih vidikih in primerih, prekriva. Štiri delovna področja smo razvili v okviru projekta EQUAP z namenom, da bi kar najbolj podrobno predstavili pojav participacije pri storitvah otroškega varstva.

Specifična oblika tega koncepta v štirih delovnih področjih seveda ni veljavna v absolutnem smislu. Na splošno lahko rečemo, da je bil projekt EQUAP osnovan na tej specifični obliki koncepta participacije, štiri delovna področja pa so usmerjala delo (pred fazo opazovanja in nato med preizkušanjem) vzgojiteljev skozi proces senčenja, kar bo prikazano v uvodu toolboxa.

Prikaz koncepta participacije na štirih delovnih področjih smo določili, zamejili, uskladili ter ga delili s člani partnerstva, ki so sodelovali pri projektu in pomagali pripraviti toolbox, ki ga lahko vidite na naslednji sliki:

Koncept participacije smo razdelili na dve področji:

- 1** participacija **družin** (pri vzgojno izobraževalnih aktivnostih);
- 2** participacija **skupnosti** (pri vzgojno izobraževalnih aktivnostih).

Koncept **družinske participacije** temelji oz. je razdeljen na tri delovna področja, katerih pomen izražata njihov **naslov** in **podnaslov**:

- Spoznavanje družine - *spoznavanje in spoštovanje družin in skupnosti*;
- Komunikacija z družino - *rahločutna, spoštljiva in vzajemna komunikacija z družinami*;
- Odločanje in ukrepanje skupaj z družino - *partnerski odnos in porazdelitev odgovornosti pri odločanju*.

Koncept **participacije skupnosti** smo razdelili na dve delovni področji:

- Spoznavanje družine - *spoznavanje in spoštovanje družin in skupnosti*;
- Sodelovanje s skupnostjo - *deljenje odgovornosti za vzgojo s skupnostjo*.

Delovno področje 1 – Spoznavanje družine zajema tako koncept participacije družine kot tudi participacije skupnosti.

Vsako področje je opredeljeno s sklopom **kazalnikov**.

Omenjeni kazalci so bili zasnovani kot konkretne aktivnosti, ki so jih izvajale delovne skupine.

To pomeni, da so kazalci predstavljali operativne primere koncepta, ki daje ime delovnim področjem. Ta koncept izražata naslov in podnaslov.

Poleg tega so delovna področja na kratko opisana in predstavljajo bibliografijo teme, ki vsebuje ključne dele v obliki povzetka.

V vsakem gradivu v okviru štirih delovnih področij je navedenih nekaj primerov praks s področja participacije – vključno s tistimi, ki so bile testirane v okviru projekta – povezanih z določenim delovnim področjem.

Ti primeri so navedeni v tabelah, pri katerih »vir« pomeni, da je bila določena aktivnost izvedena in že znana v navedenem kraju in »testirana« oz. sprejeta v drugem.

PRIMERI PRAKS

Vsako gradivo s primerom prakse je razdeljeno na tri dele:

3 Naslovnica s »pregledom« prakse: vključuje vir (ustanova, v kateri bila aktivnost izvedena, in ustanova, v kateri je bila testirana), delovno področje, predvideno trajanje izvedbe, glavna ciljna skupina.

4 Opis aktivnosti: opis vključuje diagram z opisom izvedbenih faz; v besedilu so navedeni ključni vidiki aktivnosti.

5 Razvojni potencial (na zadnji strani): dva sklopa vprašanj, ki sta namenjena spodbujanju razmisleka strokovnih delavcev v predšolski vzgoji in izobraževanju o tem, kako izboljšati storitev in aktivnost.

NASLOVNICA

ELEMENTI, KI JIH VSEBUJE OPIS AKTIVNOSTI

Glavni cilji

Navedba glavnih ciljev prakse.

Vloga strokovnega delavca

Opis vloge, ki jih igrajo posamezni strokovni delavci pri razvoju prakse.

PRIPOROČENI KORAKI

ZA ORGANIZIRANJE DEJAVNOSTI

OPIS PRAKSE

Dodana vrednost za otroke in družino

Ponazoritev prednosti in koristi za otroke in družine, ki jih lahko opazimo med izvajanjem prakse.

1 Glavni cilji dejavnosti

Spodbujanje znanja in medsebojnega zaupanja med starši in strokovnimi delavci v neformalnih, umirjenih in sproščenih situacijah. Staršem omogoča boljše poznavanje vrtca in predvsem zaposlenih ter drugih staršev, ki se udeležujejo dejavnosti, samih dejavnosti, ki tam potekajo ter tudi drugih izobraževalnih priložnosti, ki jih ponujajo v vrtcu. S spodbujanjem srečanj in interakcij med starši vseh otrok (ne samo tistih iz iste skupine) po eni strani omogočimo primerjavo izkušenj, povezanih z vzgojo in starševstvom, po drugi ustvarjamo in/ali krepitev mreže prijateljev in medsebojne podpore. Srečanja lahko tako postanejo referenca za tiste starše, ki želijo premagati izoliranost ali nezadostno integracijo v socialno okolje.

in zajtrkovati skupaj z otroki v za to namenjenem prostoru izven posameznega oddelka. Zajtrk pripravijo v kuhinji vrtca. Potem ko starši svojega otroka zaupajo v varstvo strokovnemu delavcu v določeni skupini, imajo priložnost neformalnega srečanja z ostalimi starši in vodstvom vrtca, popijejo skodelico kave ali kave in poskusijo hrano, ki so jo pripravili v vrščeski kuhinji. To je način, kako podaljšati jutranji sprejem otrok, ne da bi jim bilo treba hiteti, vsaj to jutro. Z udeležbo pri pogovoru vsi kaj novega spoznamo, sprejemanje otrok v vrtcu pa je prijetnejše. Gre za miren trenutek, ko si vsi vzamejo toliko časa,

kolikor ga lahko oziroma ga želijo. Zajtrk s starši lahko poteka različno: a) Lahko ga izvedemo v posameznem oddelku z dvema prisotnima strokovnima delavcema in z otroki. Starši tako omogočimo priložnost,

da delijo skupne trenutke z otroki, z naslednjimi zanimivimi možnostmi: • Starši (oziroma drugi družinski člani) imajo možnost opazovati otrokovo vedenje v vrščeski kuhinji, odnose med otroki ter odnose med strokovnimi delavci in otroki (kako se njihov otrok vede v vrtcu in kakšen odnos imajo strokovni delavci do njega in drugih otrok).

• Strokovnim delavcem omogoča opazovanje dinamike med starši in otroki ter med starši. b) Zajtrk za starše lahko organiziramo za vse oddelke v skupnem prostoru, kar pomeni, da je na voljo vsem staršem iz vseh skupin in omogoča široko socializacijo med družinami in zaposlenimi.

1 Vsebinsko prilagodite in načrtujte dejavnosti

2 Starši o srečanju obvestite na različne načine

staršev, ki se udeležijo zajtrka. Če je zajtrk organiziran tako za otroke kot starše, pri pripravi prostora upoštevajte prisotnost otrok. Posebno pozornost morate nameniti obveščanju o dejavnosti, ki jo je treba objaviti precej časa vnaprej.

Strokovnim delavcem lahko zastavljajo vprašanja, izmenjajo ter delijo mnenja in izkušnje, se spomnijo ter pogovorijo z drugimi starši in s kuharjem o izvirih, povezanih s prehrano.

3 Dodana vrednost za otroke in družino

Starši imajo v okviru te dejavnosti priložnost, da se približajo življenju v vrtcu in ljudem, ki tam delajo, da se počutijo del storitve in zmanjšajo občutek, da so storitve nekaj formalnega in oddaljenega. S to dejavnostjo prav tako pomagamo ustvariti in/ali okrepiti zaupanje v storitve in v ljudi, ki so tam zaposleni. Starši so zaradi te izkušnje lahko mirnejši, ko svojega otroka zaupajo strokovnim delavcem, kar pomeni pozitivne učinke za otroke. Ta praksa staršem omogoča, da se bolje spoznajo in si začnejo zaupati.

4 Vloga strokovnega delavca

Vzgojitelji med to dejavnostjo ne govorijo o posameznih otrocih. Spodbujajo komunikacijo med starši in prehajajo v ozračje in ko se vključijo bolj neposredno ter na neformalen način spodbujajo pogovor o temah z izobraževalnega področja.

5 Vloga družine

Starši imajo priložnost, da opazujejo prostor, materiale, dokumente, odnose in podobno.

2 Opis dejavnosti

Materi in očetje (lahko tudi stari starši, bratje in sestre) imajo možnost obiskati vrtce.

Starši prihajajo na zajtrk

Opis dejavnosti

Opis glavnih faz in ukrepov, na katerih temelji praksa.

Opombe

Navedba nekaterih določenih vidikov, ki jih je dobro vedeti o praksi.

Vloga družine

Opis vloge družine in dejavnosti, s katerimi jo privabimo in vključimo med prakso.

RAZVOJNI POTENCIAL

Uporabljeni materiali

Navedeni so materiali, ki jih moramo pripraviti za izvedbo prakse.

Uporabljeni materiali

Starši k dejavnosti povabimo in jih o njej obvestimo pisno, vendar pa jih je poleg tega potrebno obvestiti tudi osebno. Pri tem naj bodo strokovni delavci pozorni na družine, ki imajo težave z razumevanjem jezika.

Vprašanja za razmislek, kako izboljšati storitev

- Ali je praksa izpolnila prvotna pričakovanja?
- Na kakšen način je dejavnost prispevala k izboljšanju participacije staršev?
- Do kakšne mere je dejavnost izboljšala strokovnost vaje ekipe?
- Kako je dejavnost vplivala na razvoj zaupanja s starši?

Vprašanja za razmislek, kako izboljšati izvedbo dejavnosti

- Koliko staršev se je udeležilo dejavnosti?
- Kako so se starši odzvali na dejavnost?
- O čem so se pogovarjali? Kakšna so bila njihova vprašanja?
- So starši na glas izrazili svoje mnenje o zajtrku?
- So starši med zajtrkom vzpostavili stik s svojimi/imi drugimi otroki (če so bili prisotni)?
- So strokovni delavci olajšali vključevanje staršev in odnos med njimi?
- So strokovni delavci vzpostavili stik z vsemi starši prisotnih skupin, ali so dajali prednost pogovoru samo z nekaterimi?

Vprašanja za razmislek, kako izboljšati storitev

Navedba vprašanj, ki lahko vodijo razmislek strokovnih delavcev v okviru delovne skupine z namenom oceniti prakso, osvetliti njene prednosti in slabosti ter določiti vidike, ki lahko pripomorejo k ponovnemu oblikovanju in nadaljnjem izboljšanju prakse.

Vprašanja za razmislek, kako izboljšati izvedbo dejavnosti

Navedba vprašanj, ki lahko vodijo razmislek strokovnih delavcev v okviru delovne skupine z namenom oceniti sprejeto prakso in določiti njene širše posledice, na primer v zvezi z njihovim lastnim strokovnim razvojem ali s krepitvijo storitve predšolske vzgoje in izobraževanja na področju participacije.

**DELOVNO
PODROČJE****1****SPOZNAVANJE DRUŽINE**Spoznavanje in spoštovanje
družin in skupnosti**KAZALNIKI****Delovna skupina:**

- Spozna vrednote in prepričanja vsake družine ter jih upošteva, kadar je mogoče.
- Prilagodi odnose in storitve za družine na način, ki najbolj ustreza njihovim potrebam.
- Se seznani s skupnostmi, kjer živijo otroci, in to znanje uporabi, da odgovori na njihove potrebe z namenom ustvarjanja ustrežnejših učnih pristopov.
- Gradi na močnih področjih družine in skupnosti ter kadar je to mogoče, upošteva in vključi »zakladnico znanja«, ki je del vsake družine in skupnosti.
- Spodbuja priložnosti, ki družinam omogočajo medsebojno učenje in podporo.

Družina je ključni partner pri izobraževanju, vzgojitelji pa pri tem sodelujejo in delujejo v sinergiji. Uri Bronfenbrenner takšne poglede zagovarja v svojem delu Ekologija človeškega razvoja (The Ecology of Human Development, 1979); takšen pogled se osredotoča na razmerje med človeškim razvojem in okoljem, v katerem poteka.

Njegova teorija poudarja, da se proces interakcije med dvema elementoma odvija v dolgem časovnem obdobju in vključuje neposredno okolico, kulturne vzorce in skupke znanja.

Na vsakega odraščajočega posameznika vplivajo odnosi, on pa nanje.

Pri tem niso pomembne samo posamezne situacije, ki jih dojenček izkusi v različnih življenjskih okoljih – od najbližjih do najbolj oddaljenih, temveč tudi medsebojna prepletenost teh okolij. Večja prepletenost družine in storitev, če ostanemo pri analizi teh dveh faktorjev, pomeni, da bodo tudi otrokove izkušnje pri razvoju bolj pozitivne in konsistentne. Tesno sodelovanje med ponudniki socialnih storitev in družinami ter otrokove trajne pozitivne izkušnje spodbujajo večje zavedanje in namen vzgoje pri enih in drugih.

Vzajemno poznavanje je prvi korak pri vzpostavitvi te ključne prepletenosti med storitvami in družinami, tj. sposobnost, da cenimo in sprejmemo raznolikost kot skupno dobro.

Dejavnosti, ki jih bomo opisali, prikazujejo različne oblike odnosov in srečevanj z družinami, usmerjene pa so h krepitvi izmenjave informacij, dialoga, primerjanja, izmenjave idej ter k deljenju vzgojnega projekta in vključenosti v življenje, in sicer na podlagi vzajemnosti in sprejemanja drugačnosti.

Pri tem morajo dejavnosti vključevati pluralnost jezikov in kar se da natančno prilagoditi svoj pristop posebnostim vsake družine.

S tem ko vzgojitelji povabijo družine k dejavnostim in priznavajo njihove različne identitete, jim omogočajo sodelovanje pri projektih in tudi njim dajejo priložnost, da prispevajo k načrtovanju dejavnosti in dogodkov. Vzgojitelji starše lahko spoznajo v drugi luči, spodbujajo boljše starševstvo ter s skupnimi močmi pomagajo dosegati nove, še boljše rezultate.

S tem družinam omogočajo, da se hkrati počutijo cenjene, aktivno vključene in del izobraževalne poti, po kateri stopajo njihovi otroci, ki so vključeni v storitve.

Element, ki plete tesnejše vezi in vzajemnost, ni omejen samo na starše, temveč zajema celotno skupnost.

To je dragocen vir za oblikovanje in razvoj vzgojnih načrtov ter za skupno rast otrok, staršev in učiteljev.

Socialne službe morajo zato staršem pokazati priložnosti za izobraževanje in storitve, ki so na voljo.

Zato potrebujemo strokovne delavce, ki se zavedajo svojih omejitev in vedo, kam se obrniti, kadar naletijo na različne težave.

Storitve starševske večšine spodbujajo tako, da povečajo priložnosti za razpravo o vzgojnih praksah na različnih področjih, in sicer med starši in strokovnimi delavci, med starši in zunanji strokovnjaki ter med samimi starši.

Dejavnosti, ki jih bomo predstavili, pomagajo pri premagovanju socialne in psihološke izoliranosti, ki jo občutijo številne družine.

Družine imajo pomembno vlogo pri vzgoji in podpiranju svojih otrok, pri čemer je kakovost starševske vzgoje najpo-

membnejša pri pripravi otrok na varno, zdravo in produktivno prihodnost. Socialne službe neposredno načrtujejo kulturne pobude in/ali pobude za združevanje ter podpirajo tiste, ki jih organizirajo druge lokalne ustanove, pri čemer sodelujejo v okviru mrež z dvojnimi cilji. Na eni strani je cilj podpiranje in razvoj družinskih veščin in virov, na drugi pa spodbujanje vzpostavljanja neformalnih mrež za vzajemno podporo. To vodi do pozitivnih odnosov med izobraževalnimi ustanovami, družinami in skupnostmi, hkrati pa družinam zagotavlja podporo, s čimer okrepi zavedanje in vključenost staršev ter ustvari tesno mrežo v skupnosti.

LITERATURA

Bronfenbrenner U., The ecology of human development: Experiments by Nature and Design, Harvard University Press, 1979.

European Commission Working Group on Early Childhood Education and Care (2014). *Proposal for key principles of a Quality Framework for Early Childhood Education and Care*. http://ec.europa.eu/dgs/education_culture/repository/education/policy/strategic-framework/archive/documents/eccec-quality-framework_en.pdf

European Commission/EACEA/Eurydice (2016). Structural Indicators for Monitoring Education and Training Systems in Europe – 2016. Eurydice Background Report to the Education and Training Monitor 2016. Eurydice Report. Luxembourg: Publications Office of the European Union.

Luciano E., Participation: an essential value. Principle 4. A Children in Europe Policy paper - Young children and their services: developing a European approach, 2016.

Primeri dejavnosti, povezanih s tem delovnim področjem, ki jih najdete v toolbox-u:

IME PRAKSE	KRAJ IMPLEMENTACIJE	VIR
Zajtrk s starši	Forlì (IT)	Elmer (BE)
Naša odejica za vse	Vrtec (SI)	Elmer (BE)
Z roko v roki	Vrtec (SI)	Elmer (BE)
Urice s starši	Colegio do Sardao (PT)	Forlì (IT)
Starši delijo svoje občutke o prvih tednih v skupini za malčke	Elmer (BE)	Forlì (IT)
Kreativna delavnica	Linköping (SE)	Vrtec (SI)
Svet staršev	Linköping (SE)	Liepaja (LV)
Igralca preživi konec tedna z družinami	Forlì (IT)	Colegio do Sardao (PT)
Pomladni festival	Linköping (SE)	Vrtec (SI)

**DELOVNO
PODROČJE****KOMUNIKACIJA Z DRUŽINO**Rahločutna, spoštljiva in vzajemna
komunikacija z družinami**KAZALNIKI****Delovna skupina:**

- S stalno interaktivno komunikacijo izmenjuje informacije s starši/družinami o otrokovem doživljanju, zdravju in potrebah.
- Si vzame čas, da pozorno in nepristransko prisluhne družini.
- Uporablja različne načine komunikacije z družinami, s katerimi se približa njihovem govoru in komunikacijskim preferencam.
- Spoštuje zaupnost vseh podatkov o otroku in družini.
- Spopada se z različnimi mnenji in staršem daje informacije, ki jim omogočajo sprejemanje odločitev s pozitivnimi posledicami za otroka.

Kot je zapisano v dokumentu *European Commission/EACEA/Eurydice* (2016), je neizpodbitno, da želi biti vsaka družina polno vključena v vsak vidik otrokove vzgoje in varstva. Za doseg tega cilja je ključno, da ustvarimo prijazno okolje, za katerega sta značilna zaupanje in odprtost med družino in otrokovimi vzgojitelji, s čimer zagotovimo učinkovit partnerski odnos in komunikacijo. S sodelovanjem in tesno komunikacijo med družinami in vzgojitelji lahko dosežemo »vzgojo učiteljev« in »učenje staršev« (parenting the teachers/teaching the parents) (Silva, 2003). Starši in družina so otrokovi prvi vzgojitelji in najboljše poznajo svojega otroka. Kadar vzpostavimo in vzdržujemo pristno komunikacijo z družinami, smo vsi zmagovalci. Medsebojno zaupanje je nedvomno glavni dejavnik uspešne komunikacije. Kadar vzgojitelji delajo skupaj s starši, je pomembno, da z njimi vzpostavijo dobro komunikacijo, saj lahko tako od njih prejmejo informacije o otrokovem doživljanju, zdravju in potrebah; tako lahko skupaj podprejo otrokov celosten razvoj in obenem upoštevaajo njegovo edinstvenost.

Vzgojitelji se pri vsakodnevem delu z družinami spoprijemajo s številnimi izzivi. Pri teh odnosih sobivajo različne kulture in različni tipi družinskih struktur. Komunikacija, ki jo morajo storitve vzpostaviti s starši/družinami, zahteva svoj čas in razpoložljivost vseh vzgojiteljev; sposobni

morajo biti prisluhniti vsem pomislekom, željam in pričakovanjem vsakega od staršev in vsake družine.

Pri komuniciranju s starši je čas zelo pomemben dejavnik. Čas, ko starši svoje otroke zjutraj pripeljejo v vrtec, ko jih popoldan pridejo iskat, je namenjen izključno izmenjavi osnovnih informacij o otroku (t. i. kratek pogovor pri vratih). Vzgojitelj mora znati poslušati in razumeti željo staršev po bolj poglobljenem pogovoru in prepoznati, kdaj jim nameniti več časa. Starši morajo nato imeti priložnost govoriti z vzgojiteljem, ki se bo znal posvetiti njihovim željam, dvomom in težavam. Ta način komunikacije, na kateri temelji odnos med šolo in družino, poudarja pomen intelektualne, strokovne, odnosne in moralne razsežnosti, ki jo zahteva profil vzgojitelja otrok. Intelektualna in strokovna razsežnost se nanašata na dejstvo, da mora biti vzgojitelj poznavalec in strokovnjak za znanja; odnosna razsežnost je povezana z vlogo vzgojitelja kot dejavnika človeškega razvoja (Formosinho, 2001). Moralna razsežnost pa se nanaša na interakcije z družinami: kakšen odnos imamo do njih, kako jim prisluhnemo, pomembna sta spoštovanje in pozornost, ki jim ju namenjamo (Neves, 2015). Skratka, dolžnost vzgojitelja je, da staršem in družinam pozorno in aktivno prisluhne. Vzgojitelj se mora vzdržati vrednostnih sodb oziroma grajanja, ker lahko tako vzpostavi odnos, kjer imata

obe strani vlogo enakovrednih partnerjev pri vzgoji. Učinkovita komunikacija, ki je odprta za kulturno raznolikost in družinske vire, je še boljša, če uporabimo različne načine komuniciranja. Komunikacijski kanali, ki so na voljo strokovnim delavcem na področju predšolske vzgoje, so lahko v digitalni ali pisni obliki oziroma v obliki formalnega ali neformalnega pogovora na štiri oči. Te različne kanale lahko uporabljamo hkrati oziroma jih izberemo glede na želje družine in vsebino, ki jo nameravamo sporočiti. Sprejete komunikacijske strategije morajo zagotavljati, da vse družine prejmejo informacije v celoti, posebno tiste, ki imajo na primer drug materni jezik. Zato je pomembno, da vzgojitelji predšolskih otrok spodbujajo redno komunikacijo o napredku, interesih, potrebah in dnevnem doživljanju otrok, tako da izberejo načine, ki omogočajo preprosto, pravočasno in učinkovito interakcijo z družinami. Vzgojitelji se morajo zavedati, da mora biti ta stik dvosmeren proces v obliki dialoga, v okviru katerega si vzgojitelji in družine izmenjujejo informacije in se pogovarjajo o otroku (cf. Fevorini & LomônacoII, 2009). Vključevanje družine v kontekst vzgoje pomeni uporabo pristopov, ki obema stranema omogoča, da razumeta ena drugo, saj je komunikacija orodje, ki omogoča odnos med šolo in družino. (Bhering & Siraj-Blatchford, 1999; Bhering & De Nez, 2002). Za kakovosten

odnos med družino in strokovnimi delavci v predšolski vzgoji je zelo pomembno, da spoštujemo zaupnost vseh informacij o otroku in njegovi družini. Kakovost odnosov med družinami in strokovnimi delavci, zaposlenimi v vrtcu, sloni na zaupnosti vseh podatkov o otroku in njegovi družini. To načelo temelji na etiki, spoštovanju zasebnosti posameznika in razlogih, v skladu s katerimi moramo gojiti zaupen odnos, ki spodbuja izmenjavo informacij, kar je ključnega pomena za doseganje ciljev dejavnosti, ki se izvajajo z otroki. Vzgojitelj se mora vedno zavedati, da dela z zelo ranljivimi ljudmi. Na eni strani so otroci, na drugi njihove družine. Vzgojitelj je pogosto zaupanja vredna oseba, ki se ji lahko odprejo, ker vedo, da danih informacij ne bo zlorabljal, temveč jim bo poskušal pomagati. Vzgojitelj bo skladno s svojimi kompetencami starše poskušal usmeriti k ustreznim službam, ki jim bodo v pomoč pri reševanju morebitnih težav. Včasih je posredovanje informacij drugim strokovnim delavcem o otrocih in družinah koristno, vendar moramo pridobiti predhodno soglasje družine in v mislih imeti predvsem dobrobit otrok. Komunikacijska kultura, ki temelji na vzpostavitvi trdnega zaupanja med družino in vzgojitelji, olajša prehode in kontinuiteto izobraževanja v različnih kontekstih, s čimer koristi otrokom (European Commission/EACEA/Eurydice, 2016). Na razlike v mnenjih in pogledih med družinami, šolo in strokovnimi delavci, povezanimi z vzgojo otrok (psihologi, nutricionisti itn.), moramo

gledati kot na velik potencial za oblikovanje varnega in skupnega izobraževalnega prostora znotraj skupnosti. Razprave in pogosto izmenjevanje mnenj so ključni elementi pri vzpostavljanju izobraževalne skupnosti, ki resnično živi. Kljub temu je vsiljevanje mnenj družinam, na primer s strani strokovnega delavca, v šolskem okolju še vedno zelo pogosto. Takšen odnos bi bilo treba postopoma odpraviti. Vzgojitelji so pogosto posredniki med starši, ki imajo različne poglede in pričakovanja o izobrazbi svojih otrok. Med komunikacijo je pomembno, da ljudje spoštujejo drug drugega in da ima vsak udeleženec priložnost svobodno izraziti svoje mnenje. Vzgojitelj mora poleg tega s svojim ravnanjem in dejanji dajati dober zgled. Vrtec (in z njo vzgojitelj) bi tako moral prisluhniti vsem mnenjem in omogočiti, da se o njih razpravlja, saj se tako sistem vrtca lažje prilagaja potrebam otrok. Drugače povedano, izobraževalni sistem se mora prilagoditi razlikam, ki so del njega. Vrtec oziroma vzgojitelj mora igrati vlogo odprte platforme, ki je zmožna sprejemati mnenja, poglede in izkušnje različnih strani in v različnih oblikah, nato pa jih mora vključiti v delo tako, da privedejo do sprememb in koristi za otroke. Otroci, ki so središče izobraževalnega procesa, imajo tako korist od novega načina upravljanja vrtca in njegovega razvoja v varen in inkluziven izobraževalni sistem, ki je oblikovan na temeljih svobode, demokratičnosti in sodelovanja, in sicer s transparentno in odprto komunikacijo.

LITERATURA

- Bhering, E. & Siraj-Blatchford, I. (1999). A relação escola-pais: Um modelo de trocas e colaboração. *Cadernos de Pesquisa*, (106), 191-216.
- Bhering, E. & De Nez, T. B. (2002). Envolvimento de pais em creche: Possibilidades e dificuldades de parceria. *Psicologia: Teoria e Pesquisa*, 18(1), 63-73.
- Bronfenbrenner U., The ecology of human development: Experiments by Nature and Design, Harvard University Press, 1979.
- European Commission Working Group on Early Childhood Education and Care (2014). *Proposal for key principles of a Quality Framework for Early Childhood Education and Care*. http://ec.europa.eu/dgs/education_culture/repository/education/policy/strategic-framework/archive/documents/ecec-quality-framework_en.pdf
- European Commission/EACEA/Eurydice (2016). *Structural Indicators for Monitoring Education and Training Systems in Europe – 2016*. Eurydice Background Report to the Education and Training Monitor 2016. Eurydice Report. Luxembourg: Publications Office of the European Union. http://eacea.ec.europa.eu/education/eurydice/documents/thematic_reports/190EN.pdf
- Favorinil, L. & Lomônacoll, J. (2009). Family involvement in children's education: an exploratory study based on middle class parents. *Psicologia da Educação*, n. 28, 73-89. http://pepsic.bvsalud.org/scielo.php?script=sci_arttext&pid=S1414-69752009000100005&lng=pt&tlng=pt
- Formosinho, J. (2001). A formação prática dos professores: da prática docente na instituição de formação à prática pedagógica nas escolas. *Revista Portuguesa de Formação de Professores*, 1, 37-54.
- Neves, I. (2015). Um olhar sobre a escola e a ação docente na sociedade contemporânea: dilemas e desafios. *Revista Tendências pedagógicas*, 26, 237-252.
- Silva, P. (2003). Escola - Família, uma relação armadilhada: Interculturalidade e relações de poder. Porto: Edições Afrontamento

Primeri dejavnosti, povezanih s tem delovnim področjem, ki jih najdete v toolbox-u:

IME PRAKSE	KRAJ IMPLEMENTACIJE	VIR
Zajtrk s starši	Forti (IT)	Elmer (BE)
Odbor za sodelovanje	Forti (IT)	Elmer (BE)
Urice s starši	Colegio do Sardo (PT)	Forti (IT)
Šolski bazar	Colegio do Sardo (PT)	Vrtec (SI)
Starši delijo svoje občutke o prvih tednih v skupini za malčke	Elmer (BE)	Forti (IT)
Kreativna delavnica	Linköping (SE)	Vrtec (SI)
Svet staršev	Linköping (SE)	Liepaja (LV)
Igrača preživi konec tedna z družinami	Forti (IT)	Colegio do Sardo (PT)
Pomladni festival	Linköping (SE)	Vrtec (SI)

**DELOVNO
PODROČJE****ODLOČANJE IN UKREPANJE
SKUPAJ Z DRUŽINO**Partnerski odnos in porazdelitev
odgovornosti pri odločanju**KAZALNIKI**

Delovna skupina:

- Spodbuja dejavnosti v okviru storitev, pri katerih sodelujejo starši.
- Vsaki družini zagotavlja pravico in odgovornost, da je vključena v proces odločanja.
- Skupaj z družino sprejema odločitve o otrokovem razvoju, učenju, dobrobiti in ponujenih storitvah.
- Vključi in spoštuje specifične cilje, potrebe in kulturne prakse družin. Po pogovoru s starši prilagodi rutine in tako okrepi kontinuiteto med domom in drugimi okolji.
- Pomaga krepiti starševske prakse, pri čemer po potrebi ponuja starševsko izobraževanje, ki je podprto z dokazi ter podporo.
- Spodbuja sodelovanje in vključenost očetov ter drugih družinskih članov pri varstvu in vzgoji otroka.

Kadar razpravljamo o večji vključenosti staršev v predšolsko vzgojo in izobraževanje imamo v mislih različne dogodke, dejavnosti in procese odločanja, v katere so starši tako ali drugače vključeni.

Pogosto ne gre za enkratno dejavnost, ki bi imela jasen začetek in konec, temveč gre bolj za proces, ki ga skupaj s starši snujejo in oblikujejo storitve sistema predšolske vzgoje. Proces je usmerjen v gradnjo in krepitev partnerskih odnosov, ki so nujni za vzgojo otroka, odločitve pa se sprejemajo v dogovoru.

Vodilo in odgovornost staršev in vzgojiteljev je otrokova dobrobit, skrb zanj, priložnost za njegov razvoj, učenje in vstopanje v pomenljive odnose. Smiselno je, da za doseganje tega skupnega cilja starši in strokovni delavci sodelujejo. (Z izrazom starši imamo v mislih matere, očete, zakonite skrbnike in družinske člane, ki lahko v otrokovem življenju igrajo pomembno vlogo. Posebno pri majhnih otrocih se pogosto nanašamo na mame, vendar je enako pomembno vključevati tudi očete.) Sodelovanje s starši, pri čemer jih jemljemo kot partnerje pri procesu sprejemanja odločitev, je lahko zmagovalna strategija za obe strani.

- S tem ko starše na različne načine vključimo v proces predšolske vzgoje, lažje ustvarimo vezi vzpostavimo vez med otrokovim domačim okoljem in storitva-

mi sistema predšolske vzgoje. Tako tudi okrepimo otrokovo dobrobit, njegov občutek pripadnosti in občutek varnosti.

- Starši se lahko seznani z okoljem, v katerem potekata predšolska vzgoja in izobraževanje, in izrazijo mnenje o tem, kakšne vzgoje in podpore so otroci deležni med odrasčanjem. Hkrati imajo občutek, da imajo podporo strokovnih delavcev.

- Po drugi strani pa se strokovni delavci lahko veliko naučijo o otrocih, s katerimi delajo vsak dan. Lahko se seznani z otrokovim domačim okoljem in s tem, kaj se zdi staršem pomembno pri vzgoji otroka. Bolj kot krepimo sodelovanje, močnejša sta zaupanje in zavezanost, kar lahko samo še izboljša dejavnosti sistema predšolske vzgoje.

Skupno delovanje in deljenje odgovornosti za sprejemanje odločitev sta medsebojno povezana elementa. Skupno delovanje je v osnovi delo in komunikacija s starši, cilj pa je večja usklajenost storitev predšolske vzgoje z življenjem doma. Izboljševanje kontinuitete in odsotnost velikih vrzeli med življenjem doma in v vrtcu je pomembna za otroke, da se lahko počutijo varno. Poteka preko deljenja strokovnega znanja, občutkov in prepričanj o vzgajanju otrok in ob prepoznavanju, da sta vlogi staršev in strokovnih delavcev pri tem procesu enako pomembni.

Nekatere pobude za skupno delovanje so

formalne, druge neformalne. Nekatere otroke obravnavajo individualno, druge pa bolj strukturno. Nekatere so posredne, druge neposredne. Delo, ki ga opravljamo, je neke vrste pedagoško partnerstvo, ne boj za prevlado.

Naš izziv je, da razvijemo in vpeljemo modele in metode participacije, pri čemer se moramo vedno spraševati: So v skladu s pričakovanji vpletenih strani? Ali delujejo in ali stvari spreminjajo na bolje? Ali ti modeli in metode staršem in strokovnim delavcem ustrezajo? Ali naslavljam in uporabljamo različne talente in kompetence?

Popolnega modela ni; različne vrste dejavnosti in dogodkov lahko prinašajo različne koristi. Tako je organizacija zabave, na katero povabimo starše in družinske člane, prijeten in zabaven način skupnega preživljanja prostega časa, pa čeprav starši niso sodelovali pri odločitvi za takšno zabavo. Kljub temu pa obstajajo tudi bolj formalna okolja, v katerih so starši uradno vključeni v proces sprejemanja odločitev, na primer v svetu staršev oziroma kadar so starši člani drugih organov vodenja šole. Oba primera imata lahko pozitivne rezultate in povečata vključenost staršev; kljub temu pa sta lahko tudi zgolj simbolična in brez kakršnihkoli pozitivnih rezultatov. Pozitiven izid neke dejavnosti je odvisen od razvoja, zasnove, percepcije staršev kot vzgojiteljev, odnosa in dejanske prip-

ravljnosti, da vključenost staršev dojemamo kot nekaj pozitivnega.

Nekatera vprašanja so relevantna in jih moramo upoštevati, kadar delujemo skupaj in si delimo odgovornost za sprejemanje odločitev:

- Verodostojnost in spoštljivost: staršev na primer ne sprašujte za mnenje, če ga ne mislite upoštevati oziroma če jim ne pojasnite, zakaj nekateri njihovi predlogi ali zamisli niso izvedljivi.

- Povabite starše k sodelovanju pri vprašanjih, ki jih zanimajo, oziroma k dejavnostim, ki jim lahko prinesejo dodano vrednost. Nekateri starši se na primer radi lotijo praktičnih del, kot je obnova zgradbe, drugi pa bi raje sodelovali v svetu staršev. V različnih kontekstih je treba uporabiti različne stopnje vključenosti in različne metode.

Tako lahko sodelujejo vsi starši in nihče se ne bo počutil izključenega.

- Bodite pripravljeni, da se vključite v dialog; iščite načine za reševanje morebi-

tnih konfliktov na pozitiven način; delajte v smeri rešitev, o katerih se strinjajo vse vključene strani.

- Bodite odprti in odkriti o načinu vodenja vaše ustanove, o vsebini pedagoškega projekta in o razlogih za sprejetje določenih odločitev.

- Poskrbite, da se starši počutijo dobrodošle in jim dajte vedeti, da vam ni vseeno za njihova čustva, rutine, kulturo in podobno. Če tega ne začutijo, je zelo malo možnosti, da se bodo vključili v proces.

- Sodelovanje staršev ni ad hoc dejavnost. Znotraj ustanove in med strokovnimi delavci mora potekati v odprtem in vključujočem ozračju.

Partnerji so se v okviru projekta Equap učili drug od drugega na podlagi izmenjave izkušenj in zelo konkretnih iniciativ, ki so bile osredotočene na vključenost staršev. V okviru različnih skupnih dejavnosti so izmenjali najboljše prakse in nekatere vpeljali v svoje vsakdanje delo.

LITERATURA

Bronfenbrenner U., The ecology of human development: Experiments by Nature and Design, Harvard University Press, 1979.

European Commission Working Group on Early Childhood Education and Care (2014). *Proposal for key principles of a Quality Framework for Early Childhood Education and Care*. http://ec.europa.eu/dgs/education_culture/repository/education/policy/strategic-framework/archive/documents/eccec-quality-framework_en.pdf

European Commission/EACEA/Eurydice (2016). *Structural Indicators for Monitoring Education and Training Systems in Europe – 2016*. Eurydice Background Report to the Education and Training Monitor 2016. Eurydice Report. Luxembourg: Publications Office of the European Union.

OECD (2012) *Starting Strong III: A quality toolbox for Early Childhood Education and Care*, Paris: OECD.

Luciano E., Participation: an essential value. Principle 4. A Children in Europe Policy paper - Young children and their services: developing a European approach, 2016.

Primeri dejavnosti, povezanih s tem delovnim področjem, ki jih najdete v toolbox-u:

IME PRAKSE	KRAJ IMPLEMENTACIJE	VIR
Odbor za sodelovanje	Forlì (IT)	Elmer (BE)
Naša odejica za vse	Vrtec (SI)	Elmer (BE)
Kreativna delavnica	Linköping (SE)	Vrtec (SI)
Svet staršev	Linköping (SE)	Liepaja (LV)
Vrt: oblikovanje, izvedba in vzdrževanje zunanje prostora	Elmer (BE)	Colegio do Sardao (PT); Vrtec (SI)
Srečanje ob koncu šolskega leta	Vrtec (SI)	Elmer (BE)
Pomladni festival	Linköping (SE)	Vrtec (SI)
Sajenje	Colegio do Sardao (PT)	Vrtec (SI)

DELOVNO PODROČJE

SODELOVANJE S SKUPNOSTJO

Deljenje odgovornosti za
vzgojo s skupnostjo

KAZALNIKI

Delovna skupina:

- Zagotavlja mehek prehod pri sodelovanju z različnimi storitvami, ki so namenjene podpori družinam.
- Aktivno se povezuje z lokalnimi skupnostmi z namenom promoviranja pravic otrok in družin prek terenskega dela v skupnosti in z zagovorniški dejavnostmi.
- Ustvarja priložnosti za člane skupnosti, da se vključujejo in sodelujejo pri dejavnostih v okviru storitev na področju zgodnjega otroštva.
- Prepozna, da so otroci del skupnosti, ki ima ključno vlogo pri nabiranju izkušenj v zgodnjem otroštvu.

Predšolska vzgoja in izobraževanje sta pomemben in vitalen del celotnega izobraževalnega sistema in tudi ključni element v procesu vseživljenjskega učenja (Pramling Samuelsson & Sheridan, 2006). Krepitev vloge sistema predšolske vzgoje v skupnosti s pomočjo različnih kooperativnih in kolaborativnih partnerstev je lahko pozitivna za otroke in starše ter za družbo kot celoto. Po Bronfenbrennerjevi teoriji o ekologiji človeškega razvoja razvojni proces oblikuje interakcija med posameznikom in okoljem (Bronfenbrenner, 1979). Storitve sistema predšolske vzgoje pogosto igrajo ključno vlogo v vsakdanjem življenju družin. Dejavnosti, ki so opisane v toolbox-u, poskušajo povezovati družino, sistem predšolske vzgoje in različne družbene storitve. Primer takšne povezave je povabilo različnim poklicem, da postanejo del storitev predšolske vzgoje. Pomembno je, da sodelujemo in se poučimo o storitvah

sistema predšolske vzgoje, saj to vpliva na sistem predšolske vzgoje in izobraževanja kot na izobraževalno prakso in okrepi socialno strukturo lokalnega okolja. Več primerov iz toolbox-a je namenjenih krepitevi srečanj med mladimi in starejšimi. Ustvarijo lahko tudi občutek pripadnosti, ki ga delijo ljudje iz istega lokalnega okolja. Otroci in starši lahko poleg tega stkejo vezi s svetom zunaj vrtca. Otroci so po Konvenciji Združenih narodov o pravicah otroka polnopravni državljani z državljanskimi pravicami, kar pomeni, da moramo prisluhniti vsem vprašanjem, ki se nanašajo nanje (UNICEF, 2016). Če želimo, da se otroci urijo v vplivanju, je pomembno, da se seznanijo z okoliško družbo. To dosežemo tako, da otrokom in njihovim staršem omogočimo nabiranje znanja o skupnosti in jim pokažemo, kako dostopati do različnih virov; poleg tega pa mora skupnost otroke tudi prepoznati kot enakovredne državljane. Prav

tako mora skupnost otroke spodbujati, da se v svojem okolju udeležujejo pobud in dejavnosti odločanja, na primer v povezavi s postavitvijo zunanjih igrišč.

LITERATURA

Bronfenbrenner U., The ecology of human development: Experiments by Nature and Design, Harvard University Press, 1979.

European Commission Working Group on Early Childhood Education and Care (2014). *Proposal for key principles of a Quality Framework for Early Childhood Education and Care*. http://ec.europa.eu/dgs/education_culture/repository/education/policy/strategic-framework/archive/documents/ecec-quality-framework_en.pdf

European Commission/EACEA/Eurydice (2016). *Structural Indicators for Monitoring Education and Training Systems in Europe – 2016*. Eurydice Background Report to the Education and Training Monitor 2016. Eurydice Report. Luxembourg: Publications Office of the European Union.

Luciano E., Participation: an essential value. Principle 4. A Children in Europe Policy paper - Young children and their services: developing a European approach, 2016.

Primeri dejavnosti, povezanih s tem delovnim področjem, ki jih najdete v toolbox-u:

IME PRAKSE	KRAJ IMPLEMENTACIJE	VIR
Odbor za sodelovanje	Forti (IT)	Elmer (BE)
Z roko v roki	Vrtec (SI)	Elmer (BE)
Medgeneracijska izmenjava v lokalnem okolju	Elmer (BE)	Vrtec (SI)
Vrt: oblikovanje, izvedba in vzdrževanje zunanjega prostora	Elmer (BE)	Colegio do Sardao (PT); Vrtec (SI)
Pomladni festival	Linköping (SE)	Vrtec (SI)
Sajenje	Colegio do Sardao (PT)	Vrtec (SI)

Enhancing **QUALITY** in early childhood education and care through **P**articipation

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

V PRAKSI

Zajtrk s starši

PREGLED

Vir: Elmer BE)
Prilagodil in preizkusil Nido Piccolo Blu Forlì (IT)

DELOVNA
PODROČJA

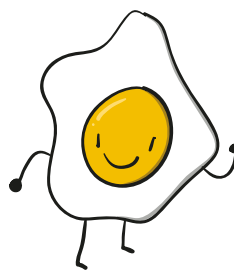
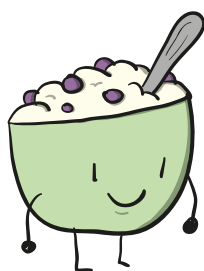
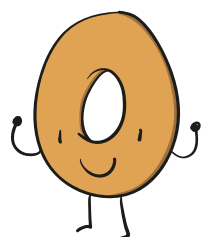
- Spoznavanje družine
- Komunikacija z družino

PREDVIDENO
TRAJANJE IZVEDBE

- 1 ura in pol

GLAVNA CILJNA
SKUPINA

- Dejavnost se lahko izvaja v jasliah ali vrtcu.
- Sodelujejo lahko samo starši ali starši skupaj z otroki.

1 Glavni cilji dejavnosti

Spodbujanje znanja in medsebojnega zaupanja med starši in strokovnimi delavci v neformalnih, umirjenih in sproščenih situacijah. Staršem omogoča boljše poznavanje vrtca in predvsem zaposlenih ter drugih staršev, ki se udeležujejo dejavnosti, samih dejavnosti, ki tam potekajo ter tudi drugih izobraževalnih priložnosti, ki jih ponujajo v vrtcu. S spodbujanjem srečanj in interakcij med starši vseh otrok (ne samo tistih iz iste skupine) po eni strani omogočimo primerjavo izkušenj, povezanih z vzgojo in starševstvom, po drugi ustvarjanje in/ali krepitev mreže prijateljev in medsebojne podpore. Srečanja lahko tako postanejo referenca za tiste starše, ki želijo premagati izoliranost ali nezadostno integracijo v socialno okolje.

2 Opis dejavnosti

Matere in očetje (lahko tudi stari starši, bratje in sestre) imajo možnost obiskati vrtec

in zajtrkovati skupaj z otroki v za to namenjenem prostoru izven posameznega oddelka. Zajtrk pripravijo v kuhinji vrtca.

Potem ko starši svojega otroka zaupajo v varstvo strokovnemu delavcu v določeni skupini, imajo priložnost neformalnega srečanja z ostalimi starši in vodstvom vrtca, popijejo skodelico čaja ali kave in poskusijo hrano, ki so jo pripravili v vrtčevski kuhinji.

To je način, kako podaljšati jutranji sprejem otrok, ne da bi jim bilo treba hiteti, vsaj to jutro. Z udeležbo pri pogovoru vsi kaj novega spoznamo, sprejemanje otrok v vrtec pa je prijetnejše.

Gre za miren trenutek, ko si vsi vzamejo toliko časa,

kolikor ga lahko oziroma ga želijo. Zajtrk s starši lahko poteka različno:

- Lahko ga izvedemo v posameznem oddelku z dvema prisotnima strokovnima delavcema in z otroki. Starši tako omogočimo priložnost,

Starši prihajajo na zajtrk

7

Spremljajte in ocenite prakso s sodelavci

6

Pospravite

5

Zajtrk s starši med sprejemom otrok

da delijo skupne trenutke z otroki, z naslednjimi zanimivimi možnostmi:

- Starši (oziroma drugi družinski člani) imajo možnost opazovati otrokovo vedenje v vrtčevskem okolju, odnose med otroki ter odnose med strokovnimi delavci in otroki (kako se njihov otrok vede v vrtcu in kakšen odnos imajo strokovni delavci do njega in drugih otrok).

1

Vsebinsko prilagodite in načrtujte dejavnosti

2

Starše o srečanju obvestite na različne načine

staršev, ki se udeleži zajtrka. Če je zajtrk organiziran tako za otroke kot starše, pri pripravi prostora upoštevajte prisotnost otrok.

Posebno pozornost morate nameniti obveščanju o dejavnosti, ki jo je treba objaviti precej časa vnaprej.

Strokovnim delavcem lahko zastavljajo vprašanja, izmenjajo ter delijo mnenja in izkušnje, se spoznajo ter pogovorijo z drugimi starši in s kuharjem o izzivih, povezanih s prehrano.

3

Pripravite vse potrebno (že dan prej)

4

Uredite prostor za dejavnost (dan prej, zjutraj pred dogodkom)

6 Dodana vrednost za otroka in družino

Starši imajo v okviru te dejavnosti priložnost, da se približajo življenju v vrtcu in ljudem, ki tam delajo, da se počutijo del storitve in zmanjšajo občutek, da so storitve nekaj formalnega in oddaljenega. S to dejavnostjo prav tako pomagamo ustvariti in/ali okrepiti zaupanje v storitve in v ljudi, ki so tam zaposleni. Starši so zaradi te izkušnje lahko mirnejši, ko svojega otroka zaupajo strokovnim delavcem, kar pomeni pozitivne učinke za otroke.

Ta praksa staršem omogoča, da se bolje spoznajo in si začnejo zaupati.

4 Vloga strokovnega delavca

Vzgojitelji med to dejavnostjo ne govorijo o posameznih otrocih. Spodbujajo komunikacijo med starši in prehajajo med vlogo, ko ostajajo v ozadju in ko se vključijo bolj neposredno ter na neformalen način spodbujajo pogovor o temah z izobraževalnega področja.

5 Vloga družine

Starši imajo priložnost, da opazujejo prostor, materiale, dokumente, odnose in podobno.

- Strokovnim delavcem omogoča opazovanje dinamike med starši in otroki ter med starši.

b Zajtrk za starše lahko organiziramo za vse oddelke v skupnem prostoru, kar pomeni, da je na voljo vsem staršem iz vseh skupin in omogoča širšo socializacijo med družinami in zaposlenimi.

5 Opombe (na kaj moramo biti pozorni pri izvajanju dejavnosti)

Ta dejavnost zahteva dobro organizacijo znotraj delovne skupine.

Na dan, ko je načrtovana dejavnost, morata biti pri sprejemu otrok prisotna vsaj dva strokovna delavca (po navadi med 7.30 in 9.00).

Samo tako lahko eden poskrbi za otroke, ki prispejo, drugi pa lahko svoj čas posveti skupini

Med zajtrkom se starši pogovarjajo drug z drugim in z vzgojitelji

7 Uporabljeni materiali

Starše k dejavnosti povabimo in jih o njej obvestimo pisno, vendar pa jih je poleg tega potrebno obvestiti tudi osebno. Pri tem naj bodo strokovni delavci pozorni na družine, ki imajo težave z razumevanjem jezika.

8 Vprašanja za razmislek, kako izboljšati storitev

- Ali je praksa izpolnila prvotna pričakovanja?
- Na kakšen način je dejavnost prispevala k izboljšanju participacije staršev?
- Do kakšne mere je dejavnost izboljšala strokovnost vaše ekipe?
- Kako je dejavnost vplivala na razvoj zaupanja s starši?

VPRAŠANJA ZA RAZMISLEK, KAKO IZBOLJŠATI IZVEDBO DEJAVNOSTI

- Koliko staršev se je udeležilo dejavnosti?
- Kako so se starši odzvali na dejavnost?
- O čem so se pogovarjali? Kakšna so bila njihova vprašanja?
- So starši na glas izrazili svoje mnenje o zajtrku?
- So starši med zajtrkom vzpostavili stik s svojim/z drugimi otroki (če so bili prisotni)?
- So strokovni delavci olajšali vključevanje staršev in odnos med njimi?
- So strokovni delavci vzpostavili stik z vsemi starši prisotnih skupin, ali so dajali prednost pogovoru samo z nekaterimi?

Enhancing **QUALITY** in early childhood education and care through **P**articipation

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

V PRAKSI

Odbor za sodelovanje

Vir: Elmer (BE)
Prilagodil in preizkusil Nido Piccolo Blu Forlì (IT)

PREGLED

DELOVNA
PODROČJA

- Odločanje in ukrepanje skupaj z družino
- Sodelovanje s skupnostjo

PREDVIDENO
TRAJANJE IZVEDBE

- 4–6 srečanj med letom; vsako srečanje traja dve/ tri ure

GLAVNA CILJNA
SKUPINA

- V projekt so vključeni samo odrasli

1 Glavni cilji dejavnosti

Vključevanje staršev, izvajalcev in strokovnih delavcev pri snovanju in organiziranju dejavnosti družinskega centra:

- Zbiranje informacij o potrebah, vprašanjih, prošnjah, prepričanjih in predlogih družin ter otrok, starih od 0 do 10 let, ki živijo v okolici.
- Spodbuda k sodelovanju staršev in strokovnih delavcev pri procesu odločanja. Starši niso več samo uporabniki vrtčevskih storitev, temveč postanejo pomemben del projekta.
- Načrtovanje in spodbujanje dejavnosti glede na potrebe staršev.

2 Opis dejavnosti

Dejavnost je razdeljena na tri ločene delovne faze:

- 1 Ustanovitev **odbora za sodelovanje** in opredelitev njegovih sestavnih delov.
- 2 Začetek aktivnosti odbora, ki sestavlja in oblikuje program aktivnosti vrtca.

3 Ocena in pregled programa, ki ga je odbor zasnoval in ponudil družinam.

4 Ocena članov odbora o napredku delovne skupine.

Odbor za sodelovanje so v našem družinskem centru sestavljali:

- 4 do 5 staršev, ki so sodelovali v različnih projektih družinskega centra (*Stork Groups*, sestanki, delavnice in dejavnosti z otroki in starši, skupine za samopomoč...), sodelujejo prostovoljno in nimajo reprezentativnega statusa;
- 2 do 3 starši, ki ne obiskujejo družinskega centra, a imajo otroke v vrtcu, (eden izmed njih je tudi član sveta staršev in sodeluje kot predstavnik skupnosti);
- 4 strokovni delavci iz vrtca;
- 2 pedagoška koordinatorja storitev sistema predšolske vzgoje;
- 2 do 3 strokovni delavci, ki predstavljajo različna področja družinskega centra.

Starši so obveščeni o možnosti, da se lahko udeležijo odbora in prejmejo informacije od vodje in strokovnih delavcev vrtca. Vsi starši, ki se jim zdi odbor zanimiv in koristen, se lahko vanj včlanijo, saj so novi člani vedno dobrodošli. Starši, ki so del odbora, so se mu pridružili

prostovoljno in ne sodelujejo kot predstavniki določene skupine oziroma izobraževalne storitve. Njihovemu mnenju se prisluhne kot staršem otrok različnih starosti (od dojenčkov do 10 let). Odbor se sreča od 4- do 6-krat na leto. Načrtuje in pripravlja

8
Ocenite izvedbo dejavnosti

7
Ocenite delovanje odbora in zadovoljstvo staršev, ki sodelujejo v odboru

6
Sklicujte sestanke odborov za načrtovanje dejavnosti

5
Opredelite cilje, omejitve in možnosti odbora

1

Prilagodite
kontekst in načrtujte
dejavnost

2

Predstavite
projekt vodstvu
in politikom

3

Identificirajte
člane
odbora

4

Sestavite in
oblikujte odbor
za sodelovanje

5

Opombe
(na kaj moramo biti
pozorni pri izvajanju
dejavnosti)

Starše moramo že
uvodoma seznaniti z
možnostmi in omejitvami
odbora. Naš družinski
center je del občine
Forlì, zaradi česar mora
upoštevati omejitve
in navodila, ki jih
izda lokalna uprava.

Ko se vodje lotijo
participativnega
načrtovanja, morajo biti
pripravljeni prisluhniti
mnenjem staršev tako
med načrtovanjem kot
ocenjevanjem.

4

**Vloga strokovnega
delavca**

Strokovni delavci in
vodje vrtcev sodelujejo v
odboru in prispevajo svoje

pogled. So v najboljšem
položaju, da opazujejo
otroke in potrebe družin.
Opazujejo odnose in se
odzivajo na pomisleke,
vprašanja, predloge,
prošnje itn. Strokovni
delavci in vodje vrtcev
so tudi odgovorni za
zagotavljanje spoštovanja
institucionalnih omejitev,
znotraj katerih deluje
odbor.

5

Vloga družine

Starši, ki so del odbora,
so aktivni udeleženci
načrtovanja.
So deležniki dejavnosti
in storitev, ki jih ponuja
vrtci; poleg tega se
spoznajo in srečajo z
drugimi starši, s katerimi
se lahko pogovorijo o
dvomih, potrebah in
težavah.

dejavnosti, ki jih družinski
center organizira za starše
in otroke, ter dejavnosti
samo za starše.
Starši, ki so člani
odbora, pripravijo
predloge in primerjajo
svoja mnenja z vodji
in strokovnimi delavci
ter skupaj ocenijo
predloge, ki so bili
predstavljeni družinam
na lokalni ravni.

**Starši razpravljajo
o oblikovanju SOS
programa za starše**

6 Dodana vrednost za otroke in družino

Odbor želi ponuditi dejavnosti in storitve, ki so bolj v skladu s potrebami končnih uporabnikov, a daje hkrati tudi možnost dodatnega izobraževanja o sistemu predšolske vzgoje in razvoja novih predlogov, namenjenih izboljšanju vzgoje otrok in kakovosti življenja.

7 Uporabljeni materiali

Srečanja se lahko skličejo prek elektronske pošte, dobivamo pa se v sejni sobi vrtca, kjer stole razporedimo v krog.

8 Vprašanja za razmislek, kako izboljšati storitev

- Ali je praksa izpolnila prvotna pričakovanja
- Na kakšen način je dejavnost prispevala k izboljšanju participacije staršev?
- Do kakšne mere je dejavnost izboljšala strokovnost vaše ekipe?
- Kako je dejavnost vplivala na razvoj zaupanja s starši?

Starši razpravljajo in načrtujejo

VPRAŠANJA ZA RAZMISLEK, KAKO IZBOLJŠATI IZVEDBO DEJAVNOSTI

- Kako so se starši odzvali na povabilo v odbor za sodelovanje?
- So starši in strokovni delavci sodelovali na načrtovanih sestankih?
- So sodelujoči na srečanjih aktivno sodelovali? So starši sami predlagali vprašanja in težave ali so razpravljali samo o temah, ki so jih predlagali strokovni delavci?
- So sodelujoči med ocenjevanjem potrdili, da se počutijo vključene in da so jih med načrtovanjem poslušali?
- Kako so se starši odzvali na institucionalne omejitve?

Enhancing **QUALITY** in early childhood education and care through **P**articipation

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

V PRAKSI

Medgeneracijska izmenjava v lokalnem okolju

PREGLED

Vir: Vrtec Otona Župančiča (SI)
Prilagodil in preizkusil: Elmer (BE)

*Majhni otroci in starejši
se skupaj zabavajo*

DELOVNA
PODROČJA

- Sodelovanje s skupnostjo

PREDVIDENO
TRAJANJE IZVEDBE

- 2 uri

GLAVNA CILJNA
SKUPINA

- Otroci, starejši, strokovni delavci, starši

Starejši skrbijo za otroke na obisku in se z njimi igrajo

1 Glavni cilji dejavnosti

Okrepiti socialno strukturo lokalnega okolja, kraja oz. mesta za mlade in starejše. Mladim in starejšim ponuditi priložnost za pogovor in druženje. Zbližati skupine ljudi iz istega okolja. Sodelovati v dejavnostih, ki so lahko zabavne tako za otroke kot za starejše.

2 Opis dejavnosti

Najprej se moramo pozanimati o različnih storitvah v lokalnem okolju. Ko enkrat vzpostavimo stik, na primer s storitvijo za starejše občane, lahko začnemo načrtovati

dejavnost izmenjave. Malčki vsaka dva tedna obiščejo dom starejših občanov in z njimi izvajajo motorične oziroma psihomotorične aktivnosti. Otroci se zberejo okoli 9.30. Do kraja dejavnosti se sprehodijo ali pripeljejo z vozičkom. Na vsaka dva otroke mora biti prisotna ena odrasla oseba. Dejavnosti se lahko udeležijo tudi starši. Ko prispejo v dom ostarelih, se otroci in starejši občani srečajo v prostoru, kjer bodo izvajali psihomotorične aktivnosti. Prisotni so animatorji/terapevti starejših in strokovni delavci vrtca. Eden izmed njih organizira dejavnosti, po eni uri pa se otroci vrnejo v vrtec.

7

Ocenite dejavnost

6

Obiščite dom in izvajajte motorične aktivnosti

5

Prinesite material za motorične aktivnosti

Prvi stik med otroci in starejšimi...

1

Poiščite storitev
za starejše v lokalni
skupnosti

2

Načrtujte
dejavnost

3

Komunicirajte
s starši

4

Predhodno
preverite, ali je pot
do doma varna

Opombe

(na kaj moramo biti
pozorni pri izvajanju
dejavnosti)

V domu starejših občanov so običajno zelo veseli, da se stanovalci zabavajo. To je lahko priložnost za otroke in starejše, da se skupaj udeležijo dejavnosti. Možno je tudi, da starejši obiščejo vrtec. Stanovalci komaj čakajo, da se bodo otroci vrnili. Kadar je vreme lepo, se dejavnost lahko izvede tudi zunaj. Takšno sodelovanje lahko organiziramo tudi za ljudi s posebnimi potrebami.

Vloga strokovnega delavca

Strokovni delavec se aktivno vključi v dejavnost. Otroke spremlja na poti do doma starejših občanov in organizira motorične aktivnosti za otroke in starejše.

Motorične aktivnosti tako za otroke kot za starejše...

5 Vloga družine

Starše povabimo, da pri tej dejavnosti aktivno sodelujejo s svojimi otroki. Več kot je odraslih, več otrok lahko sodeluje.

6 Dodana vrednost za otroka in družino

Otroci in njihovi starši se spoznajo s svetom zunaj vrtca. Svet starejših občanov, ki je pogosto izoliran, jim postane bolj domač.

Skupno igranje, vsak po svojih zmogljivostih...

7 Uporabljeni materiali

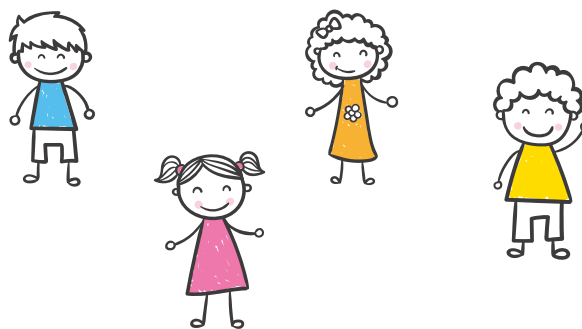
Na poti do doma starejših občanov nam lahko za majhne otroke zelo koristi voziček.

Če dežuje, so nujna nepremočljiva oblačila. Materiali so odvisni tudi od dejavnosti, ki jo načrtujemo: morda bomo potrebovali na primer obroč, recikliran material, glasbo...

8 Razširjanje in priložnosti za vključevanje skupnosti

Z dokumentiranjem dejavnosti se tej izmenjavi lahko pridružijo tudi drugi partnerji.

Bližnja šola mladostnikov z učnimi težavami lahko na primer pomaga organizirati sprehod od vrtca do doma starejših občanov.

9 Vprašanja za razmislek, kako izboljšati storitev

- Na kakšen način je dejavnost prispevala k izboljšanju participacije staršev?
- Do kakšne mere je dejavnost izboljšala strokovnost vaše ekipe?
- Kako je dejavnost vplivala na razvoj zaupanja s starši?

VPRAŠANJA ZA RAZMISLEK KAKO IZBOLJŠATI IZVEDBO DEJAVNOSTI

- Smo z dejavnostjo dosegli zastavljene cilje?
- Kako so se starši in preostali sodelujoči odzvali na dejavnost?
- Lahko dejavnost v prihodnosti ponovimo? Kaj bi bilo dobro spremeniti?

EQuaP

Enhancing **QUALITY** in early childhood education and care through **P**articipation

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

V PRAKSI

Starši delijo svoje občutke o prvih tednih v skupini za malčke

PREGLED

Vir: Nido Piccolo Blu (IT)
Prilagodil in preizkusil Elmer (BE)

Starši delijo svoje občutke o prvih tednih v vrtcu

DELOVNA
PODROČJA

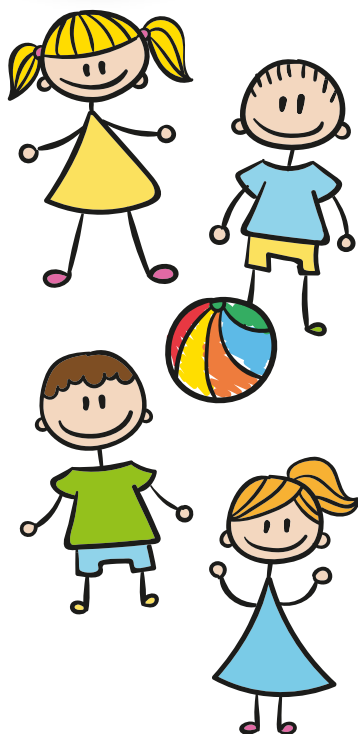
- Spoznavanje družine
- Komunikacija z družino

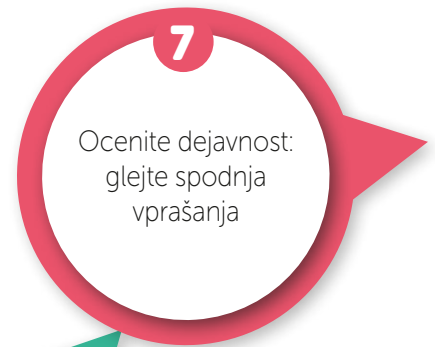
PREDVIDENO
TRAJANJE IZVEDBE

- Priprava: nekaj tednov; izvedba dejavnosti: 3 ure

GLAVNA CILJNA
SKUPINA

- Starši otrok, ki so pričeli obiskovati vrtec

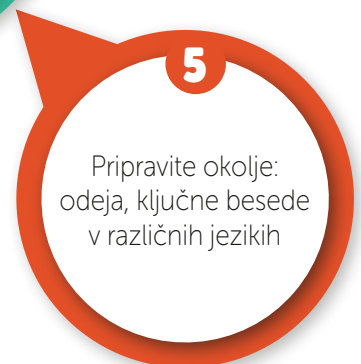

1 Glavni cilji dejavnosti

Cilj te dejavnosti je, da starši izrazijo svoje občutke o prvih tednih, ko je njihov otrok začel obiskovati vrtec. Tako vidijo, da se tudi drugi starši soočajo s podobnimi občutki in čustvi ter občutijo podporo. Med izmenjavo mnenj izvejo več o vrtcu.

pokažemo videoposnetke vsakega otroka. Na ta način starši kot zunanji opazovalci vidijo, kako se njihov otrok počuti v vrtcu.

Kavarna za starše se konča s pijačo in prigrizki v družbi otrok.

2 Opis dejavnosti

V tednih pred srečanjem v posnamemo filme o vsakem otroku v skupini, da bomo staršem prikazali dnevno življenje njihovega otroka v vrtcu.

Starše povabimo, da se udeležijo »kavarne za starše«, ki je organizirana ob koncu dneva in se začne okoli 17. ure. Vsak si izbere eno ključno besedo, ki so zapisane v različnih jezikih, nato pa ga prosimo, da skupini pove, zakaj to besedo povezuje s prvimi tedni, ki jih je otrok preživel v vrtcu. Tako med starši pride do živahne razprave. Po razpravi staršem

Opombe
(na kaj moramo biti pozorni pri izvajanju dejavnosti)

Zelo pomembno je, da so prisotni strokovni delavci, ki lahko staršem predstavijo, kako pomembna je njihova vloga v vrtcu tako za starše kot za otroke.

Med dejavnostjo je priporočljivo, da za otroke organiziramo varstvo, saj lahko tako starši v miru delijo svoje občutke. Kadar starši govorijo samo tuj jezik, je pomembno, da

povabimo tolmača, ki je lahko eden od staršev, sodelavec ali kdo drug. Ne pozabite pripraviti videoposnetka vsakega otroka! Dejavnost lahko organiziramo za vsako starostno skupino od 0 do 6 let, ko začnejo otroci obiskovati novo skupino.

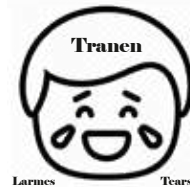
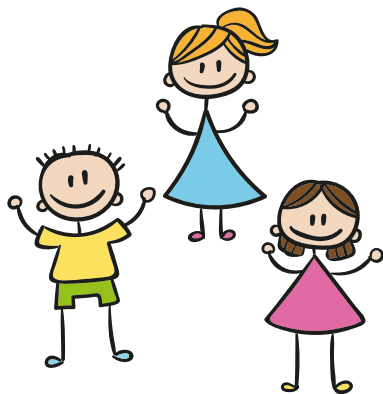
4 Vloga strokovnega delavca

Potem ko pripravimo dejavnost, naj eden od strokovnih delavcev prevzame vlogo povezovalca. Občasno podeli svoje izkušnje z otrokom, predvsem pa je prisoten v ozadju in daje prostor za vključevanje staršev. To podpira idejo o koedukaciji otrok.

5 Vloga družine

Pri dejavnosti so glavni akterji starši. Ti se odprejo, izrazijo svoje občutke in jih delijo s preostalimi starši. Starši imajo pogosto podobne občutke. Po pogovoru se počutijo razumljene, čutijo, da imajo podporo, s čimer izboljšamo interakcijo.

6 Dodana vrednost za otroka in družino

Starši čutijo, da so bolj vključeni v vsakdanje življenje svojega otroka v vrtcu. Ker vidijo, kako poteka dan v vrtcu, lažje razumejo in pridobijo večje zaupanje. To pa ima tudi pozitiven učinek na otroka.

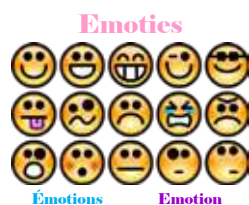
7 Uporabljeni materiali

- Pisno in osebno vabilo.
- Ključne besede v različnih jezikih.
- Videoposnetki vsakega otroka v skupini.
- Otroško varstvo.
- Pijača in prigrizki.

8 Vprašanja za razmislek, kako izboljšati storitev

- Na kakšen način je dejavnost prispevala k izboljšanju participacije staršev?

VPRAŠANJA ZA RAZMISLEK, KAKO IZBOLJŠATI IZVEDBO DEJAVNOSTI

- Smo z izvedbo dejavnosti dosegli zastavljene cilje?
- Kako so se starši odzvali na dejavnost?
- Lahko dejavnost v prihodnosti ponovimo? Kaj bi bilo dobro spremeniti?

Enhancing **QUALITY** in early childhood education and care through **P**articipation

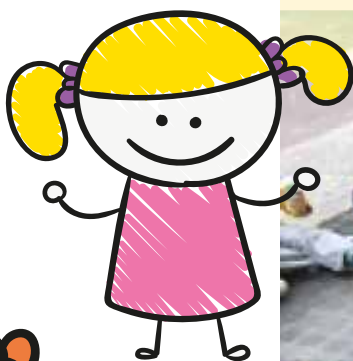
Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

V PRAKSI

Urice s starši

PREGLED

Vir: Nido Piccolo Blu Forlì (IT)
Prilagodil in preizkusil Colegio do Sardo (PT)

DELOVNA
PODROČJA

- Sodelovanje s skupnostjo

PREDVIDENO
TRAJANJE IZVEDBE

- Približno eno uro, v popoldanskem času

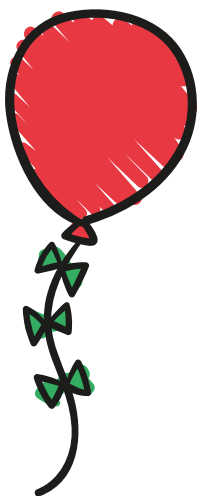
GLAVNA CILJNA
SKUPINA

- Dejavnost je namenjena staršem otrok, ki so stari od tri do pet let

1 Glavni cilji dejavnosti

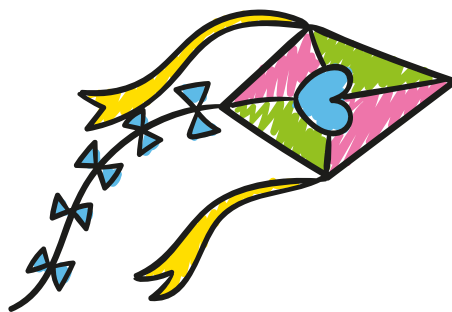
Povabite starše, da s svojimi otroki in njihovimi prijatelji preživijo več časa v vrtcu, da se bolje spoznajo.

- Spodbujajte dejavnosti, pri katerih sodelujejo starši.
- Vključite in spoštujte posamezne cilje družin, njihove potrebe in kulturne prakse. Na podlagi skupnega dogovora prilagodite rutine, da omogočite kontinuiteto med vrtcem in družino.
- Zagotovite, da bo vsaka družina vključena v proces odločanja glede ponujenih storitev za razvoj, učenje in dobrobit njihovih otrok.
- Okrepite in izboljšajte starševsko vzgojo in po potrebi nudite podporo in starševsko svetovanje.
- Spodbujajte vključevanje in predanost staršev ter drugih družinskih članov pri negi in učenju otrok.
- Ustvarite priložnosti za člane skupnosti, da se vključijo in sodelujejo pri dejavnostih, ki potekajo v vrtcu.
- Zavedajte se, da vse dejavnosti iz te prakse spodbujajo otrokovo dobro počutje v vrtcu.

5

Dejavnost, ki jo vodijo starši, naj poteka med 16.45 in 17.45

4

Na predviden dan naj starši pridejo bolj zgodaj, da lahko pripravijo potreben prostor in gradivo

2 Opis dejavnosti

Starše povabimo, da pripravijo kratko dejavnost. Starši, in ne vodstvo ali strokovni delavci, si sami izberejo, kaj želijo početi z otroki v vrtcu. Pustimo, da izberejo in se odločijo. Lahko izberejo preprosto zgodbico, interaktivno ali umetniško

1

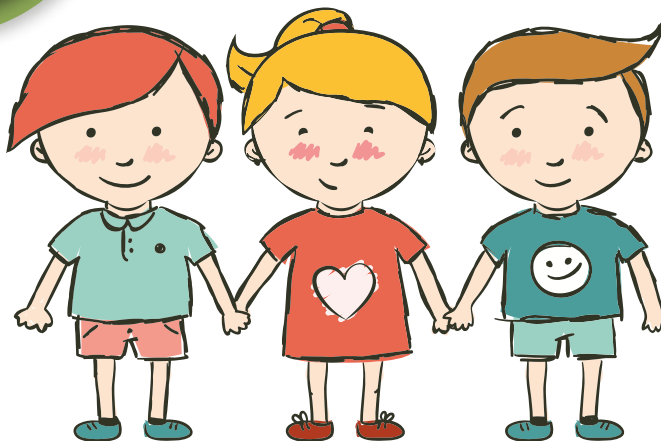
Skupaj s strokovnimi delavci načrtujte različne dejavnosti

2

Predlagajte nekaj dejavnosti tudi v neformalnih stikih preko elektronske pošte ali osebno

3

Starši naj izberejo dan, na katerega želijo izpeljati predlagano dejavnost

dejavnost oziroma karkoli želijo predstaviti otrokom. V teh dneh bodo v vrtcu prisotni različni strokovni delavci.

Starši se lahko prijavijo na tiste dneve, ko je prisoten strokovni delavec njihovih otrok in predlagajo dejavnost, ki bi jo radi izvedli.

- Omogočiti družinam, da sprejmejo končno odločitev glede organizacije dejavnosti.
- Vsem otrokom omogočiti, da imajo aktivno vlogo ter pri dejavnosti sodelujejo s starši in družinami.
- Lahko se zgodi, da čas dejavnosti ni najprimernejši za starše.

- Spodbuja vzpostavljanje odnosov med družinami.

5 Vloga družine

Starši se imajo priložnost srečati in družiti s prijatelji njihovih otrok. Dejavnost prispeva k neprekinjeni integraciji in interakciji med družino in vrtcem.

- Staršem omogoči, da lahko v določenih trenutkih vodijo/ usmerjajo dejavnosti v vrtcu, ki jo obiskujejo njihovi otroci.
- Družine bodo začele čutiti, da imajo lahko pomembno vlogo v življenju otrok v vrtcu.

Opombe (na kaj moramo biti pozorni pri izvajanju dejavnosti)

- Ponuditi/predlagati čas, ki družinam omogoča pripravo/organizacijo dejavnosti.

4 Vloga strokovnega delavca

- Je motivator.
- Je sodelavec.
- Je stalno v stiku z vsemi družinami.

6 Dodana vrednost za otroka in družino

- Staršem ponudi priložnost, da se поблиže spoznajo.

7 Uporabljeni materiali

- Pisne informacije.
- Prostor, ki so na voljo v vrtcu: na primer knjižnica, videosoba ali vrt.
- Knjige.
- Interaktivna tabla.

- Športna oprema.
- Material za slikanje in risanje.
- Človeški viri.

- Do kakšne mere je dejavnost izboljšala strokovnost vaše ekipe?
- Kako je dejavnost vplivala na razvoj zaupanja s starši?

Vprašanja za razmislek, kako izboljšati storitev

- Ali je praksa izpolnila prvotna pričakovanja?
- Na kakšen način je dejavnost prispevala k izboljšanju participacije staršev?

VPRAŠANJA ZA RAZMISLEK, KAKO IZBOLJŠATI IZVEDBO DEJAVNOSTI

- Kako so se starši odzvali na dejavnost?
- O čem so se pogovarjali?
- So starši na glas izrazili svoje zadovoljstvo?
- Kako pomembno se staršem zdi, da imajo možnost izbrati dejavnost, ki bo izvedena v vrtcu, pri čemer lahko prevzamejo celo vlogo strokovnega delavca?

Enhancing **QUALITY** in early childhood education and care through **P**articipation

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

V PRAKSI

Šolski bazar

Vir: Vrtec Otona Župančiča (SI)
Prilagodil in preizkusil Colegio do Sardao (PT)

PREGLED

DELOVNA
PODROČJA

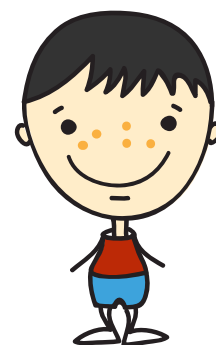
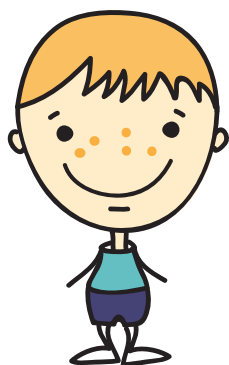
PREDVIDENO
TRAJANJE IZVEDBE

GLAVNA CILJNA
SKUPINA

- Sodelovanje s skupnostjo

- Od 2 do 4 ure
- Približno eno jutro na mesec, začetek oktobra, od 7.30 do 9.00, v času sprejema otrok v vrtec

- Dejavnost ponudimo starejšim otrokom kateregakoli vrtčevskega oddelka

1 Glavni cilji dejavnosti

- Spodbujanje dejavnosti v okviru vrtca, pri katerih sodelujejo starši.
- Krepitev in izboljšanje starševstva ter po potrebi nudenje podpore in svetovanja staršem.
- Krepitev in izboljšanje starševstva ter po potrebi nudenje podpore in svetovanja staršem.
- Ustvarjanje priložnosti za člane skupnosti, da se vključijo in bolj aktivno sodelujejo v dejavnostih vrtcev.
- Spodbujanje priložnosti, kjer se družine spoznajo in podpirajo.
- Omogočanje družinam, da sprejmejo končno odločitev o organizaciji dejavnosti.

2 Opis dejavnosti

Z otroki in njihovimi družinami v učilnici pečemo piškote ter posadimo zelišča. Naberemo ekološke izdelke z našega vrta, ki smo ga naredili skupaj s starši in otroki.

5

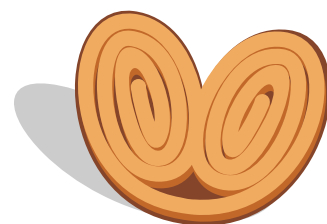
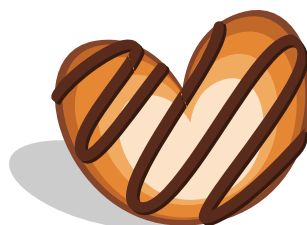
Od 15.00
do 17.30
naj bazar vodijo
starši

6

Evalvirajte
dejavnost

4

V soboto
od 10.00
do 12.00 naj
starši pripravijo
stojnice

Skupaj s starši zbiramo rabljene igrače, obleke in knjige, ki jih bomo prodajali na bazarju.

Vsi starši skupaj s strokovnimi delavci iz vseh oddelkov pripravijo stojnice na bazarju. Starši so med dejavnostjo prisotni na bazarju, kjer prodajajo pripravljene izdelke.

Opombe

(na kaj moramo biti pozorni pri izvajanju dejavnosti)

- Dejavnost, ki je bila organizirana v Sloveniji, je pokazala, da je mogoče opazovati načine in strategije, ki jih družine uporabijo pri sprejemanju odločitev glede dejavnosti.
- Družinam dovolite, da

1

Načrtujte dejavnost z vsemi strokovnimi delavci

2

Staršem predlagajte dejavnost v okviru skupnega srečanja z vodstvom vrtca in strokovnimi delavci

3

V tednu pred bazarjem starše povabite na različne dejavnosti, kjer pripravljajo piškote in marmelade za prodajo

se same odločajo glede organizacije dejavnosti.

- Vsem otrokom omogočite, da se dejavnosti aktivno udeležijo s svojimi starši in družinami.

4 Vloga strokovnega delavca

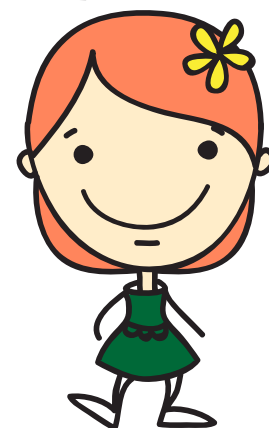
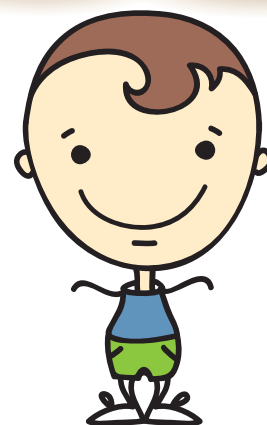
- Je motivator.
- Je sodelavec.

- Stalno v stiku z vsemi družinami.
- Spodbuja priložnosti za gradnjo odnosov med družinami.
- Spodbuja komunikacijo med starši in prehaja med med vlogo, ko ostaja v ozadju in ko se vključi bolj neposredno ter na neformalen način spodbuja pogovor o

temah z izobraževalnega področja.

5 Vloga družine

Starši so organizatorji in vodje. Skupaj z vodstvom in strokovnimi delavci izberejo in se odločijo kaj, kako, kdaj in kje

bo potekala prodaja na bazarju.

Dejavnost prispeva k integraciji in interakciji med družino in šolo.

6 Dodana vrednost za otroka in družino

Starši imajo priložnost поблиže spoznati življenje v vrtcu in zaposlene. Starši dobijo tudi priložnost, da se bolje spoznajo med sabo.

7 Uporabljeni materiali

- Prostori vrtca
- Stojnice
- Plakati

- Fotografije
- Hrana in pijača
- Živali

8 Vprašanja za razmislek, kako izboljšati storitev

- Ali je praksa izpolnila prvotna pričakovanja?
- Na kakšen način je dejavnost prispevala k izboljšanju participacije staršev?
- Do kakšne mere je dejavnost izboljšala strokovnost vaše ekipe?
- Kako je dejavnost vplivala na razvoj zaupanja s starši?

VPRAŠANJA ZA RAZMISLEK, KAKO IZBOLJŠATI IZVEDBO DEJAVNOSTI

- Kako so se starši odzvali na dejavnost?
- O čem so se pogovarjali?
- So starši na glas izrazili zadovoljstvo?
- Sta jim bila hrana in pijača všeč?

Enhancing **QUALITY** in early childhood education and care through **P**articipation

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

V PRAKSI

Naša odejica za vse

Vir: Elmer (BE)
Prilagodil in preizkusil Vrtec Otona Župančiča (SI)

PREGLED

DELOVNA
PODROČJA

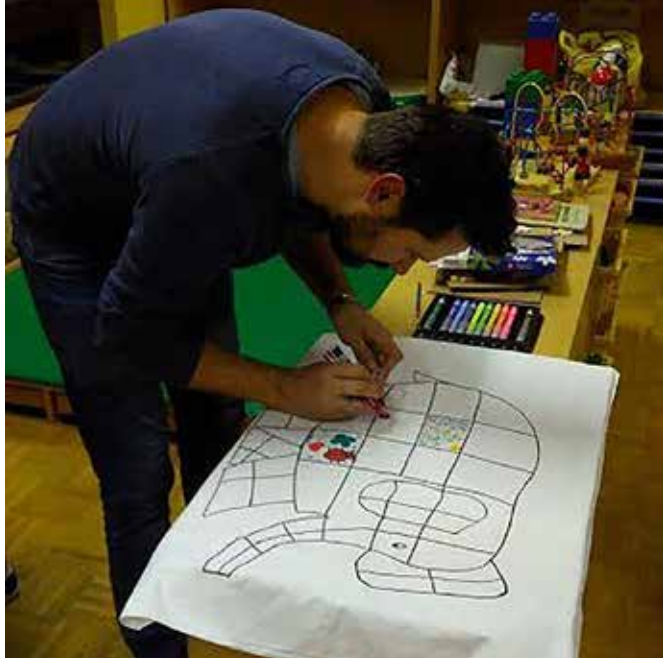
- Spoznavanje družine
- Odločanje in ukrepanje skupaj z družino

PREDVIDENO
TRAJANJE IZVEDBE

- Dve srečanji:
 - prvo srečanje traja 20 minut.
 - drugo srečanje - delavnica traja 60-90 minut.

GLAVNA CILJNA
SKUPINA

- Dejavnost ponudimo staršem otrok, starih od 1 do 3 let (lahko jo prilagodimo tudi za starejše otroke)

1 Glavni cilji dejavnosti

- Ustvariti partnerstvo s starši in skrbniki.
- Krepi vlogo družine pri dejavnostih v vrtcu.
- Spodbujati dejavnosti in povabiti družine k sodelovanju.
- Spodbujati priložnosti, da se družine spoznajo in so si v podporo.
- Otroci so del skupnosti, v kateri imajo ključno vlogo.
- Odejica bo zblížala starše in otroke ter jih povezala z vrtcem.

2 Opis dejavnosti

Na sestanku, ki je potekal septembra, smo predstavili projekt »Naša odejica za vse«. O tej odlični zamisli smo prvič slišali v Elmerju. To je priložnost za tkanje vezi s starši in otroki na začetku šolskega leta. Starši se lahko pogovorijo med seboj in s strokovnim delavcem skupine. Takšno skupinsko delo

ustvarja priložnost, da starši in otroci drugače preživijo skupni čas kot po navadi.

Starše smo vprašali, kako bi oni ustvarili odejico. Imeli so veliko idej. Na sredino odeje smo postavili slončka Elmerja. Okoli njega so starši narisali risbe, prišli plišaste igračke in pritrdili nekaj, kar pripada njihovemu malčku (naprstne lutke, izdelke iz papirja ...), karkoli so želeli. Dejavnost ima dodano dimenzijo, saj odejica ne bo ostala samo znotraj vrtčevske skupine, temveč jo bodo otroci odnesli tudi domov. Starši bodo imeli dnevnik, kamor bodo zapisali, kaj njihovi otroci počnejo z odejico doma in v svojem okolju. Strokovni delavec bo vsak ponedeljek otrokom prebral, kaj piše v dnevniku o odejici, oziroma bo otrok, ki je imel odejico doma, lahko zgodbo povedal sam. Odejica bo vsak konec tedna pri drugi družini,

med tednom pa se bodo otroci z njo igrali in se crkljali v vrtcu.

- 1 Izberite cilje oziroma povejte, zakaj želite izpeljati dejavnost. Dogovorite se, katere zadolžitve bo imel kdo (predstavitelj dejavnosti, priprava vabil, informacij za starše, gradiv, kraja itd.). Pripravite načrt.
- 2 Na začetku šolskega leta staršem predstavite dejavnost na enem izmed rednih srečanj z njimi. Vabilo na delavnico izročite staršem en teden pred dogodkom.
- 3 Starše spomnite na

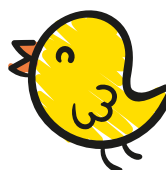
Ocenite dejavnost na osnovi mnenj in predlogov

Delavnica od 16.00 do 18.00 (od ene ure do ure in pol). Fotografirajte

Pripravite kraj dogajanja in material

delavnico že naslednji dan. Preverite, ali imajo vso potrebno gradivo.

- 4 Pripravite prostor (glasbo, prigrizke, čaj, kavo) in gradivo. Potek delavnice med 16.30 in 18.00 (od ene ure do ure in pol).
- 5 Fotografirajte, starše povprašajte o delavnici: jim je bila všeč? Kaj bi želeli videti v prihodnje/na naslednjem srečanju? Lahko oddajo anonimen pisni predlog v škatlico za predloge.
- 6 Ocenite mnenja staršev in predlogov za naše bodoče delo. Kako se počutimo po delavnici?

1

Načrtujte dejavnost (kdaj, kdo, kako, potrebni materiali...)

2

Starše o dejavnosti obvestite z letakom oziroma na sestanku ob začetku šolskega leta

3

Starše spomnite na delavnico

4

Opombe

(na kaj moramo biti pozorni pri izvajanju dejavnosti)

- Vredno je razmisliti o potencialnih težavah. Nekateri starši imajo na primer lahko težave s sodelovanjem pri dejavnostih, če potekajo med delovnikom, nekateri starši pa delajo popoldne. Drugi so ločeni in se ne morejo dogovoriti, kako razdeliti popoldanske dejavnosti...
- Spodbujajte družine, da se pogovarjajo med

seboj, s čimer boste vzpostavili odnos/povezavo z vsemi člani družine.

4

Vloga strokovnega delavca

- Spodbuja komunikacijo med starši.
- Spodbuja pogovor o izobraževalnih temah na neformalen način.
- Vabi starše, da sodelujejo pri dejavnostih.
- Spodbuja toplo in varno okolje za delavnico.
- Sodeluje s starši med potekom dejavnosti.

- Uporabi zamisli, ki jih predlagajo starši.
- Je motivator.
- Je sodelavec.
- Nепrestano komunicira z vsemi družinami.
- Spodbuja rast odnosov med družinami.

5

Vloga družine

Starši so aktivno vključeni, sodelujejo in želijo zagotoviti, da se bo njihov otrok v skupini dobro počutil. Imajo priložnost postavljati vprašanja o svojem otroku. Na delavnico lahko prinesejo svoje materiale. V vrtcu smo organizirali veliko socialnih in kreativnih delavnic za starše in njihove otroke, da bi jim pomagali pri druženju, razvedrilu in sproščanju. Pomembno je, da starši ustvarijo nekaj skupaj s svojimi otroki in sodelujejo v dejavnostih.

6

Dodana vrednost za otroka in družino

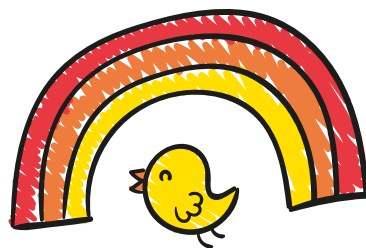
Cilj tega sodelovanja je, da vrtec približamo družini ter tako ustvarimo pristne odnose in zaupanje.

To je tudi priložnost, da starši spoznajo drug drugega.

Starši so pripravljeni sodelovati in predlagati svoje zamisli.

Želimo tudi, da bi starši vrtec doživeli kot okolje, v katerem imajo priložnost sodelovati pri dejavnostih, ki sooblikujejo vsakdanje življenje njihovih otrok. Vsi se veselimo skupnega dela, uživanja v dejavnostih ter pridobivanja novih veščin in znanj.

Otroci imajo s starši priložnost spoznati pomen sodelovanja. Interakcija z družino je pomembna in naš cilj je obogatiti otroška doživetja in dojemanje njihove kreativnosti

ter jih pripraviti na življenje. Upoštevati je treba, da imajo otroci pravico biti takšni, kot so; s tem ko bodo vzpostavili tesne vezi s svojo družino, bodo zrasli v izpopolnjena človeška bitja.

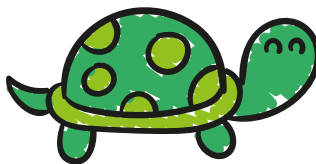
7 Uporabljeni materiali

- Vabila.
- Primerno pripravljen prostor.
- Mehak bombaž.
- Svinčniki za tekstil.
- Barvni prišitki iz blaga.
- Šivalna nit in šivanke.

- Mehke plišaste igračke (naprstne lutke itn.).

8 Vprašanja za razmislek, kako izboljšati storitev

- Ali je praksa izpolnila prvotna pričakovanja?
- Na kakšen način je dejavnost prispevala k izboljšanju participacije staršev?
- Do kakšne mere je dejavnost izboljšala strokovnost vaše ekipe?
- Kako je dejavnost vplivala na razvoj zaupanja s starši?

VPRAŠANJA ZA RAZMISLEK, KAKO IZBOLJŠATI IZVEDBO DEJAVNOSTI

- Kako so se starši odzvali na dejavnost?
- O čem so se pogovarjali?
- So starši na glas izrazili svoje zadovoljstvo?
- So prinesli kaj gradiva/igrač od svojega otroka?
- So izpolnili list z mnenji in predlogi?

Enhancing **QUALITY** in early childhood education and care through **P**articipation

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

V PRAKSI

Z roko v roki

Vir: Elmer (BE)
Slovenska Bistrica (SI)

PREGLED

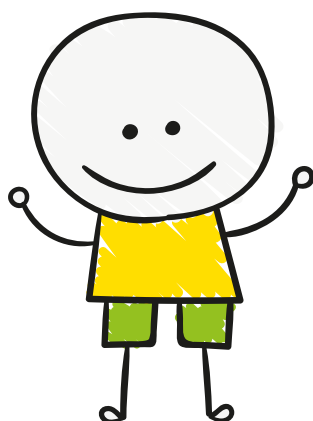

DELOVNA
PODROČJA

PREDVIDENO
TRAJANJE IZVEDBE

GLAVNA CILJNA
SKUPINA

- Sodelovanje s skupnostjo
- 2 uri ali več (30 minut za pripravo in 2 uri ali več za srečanje)
- Dejavnost je primerna za otroke, stare od 3 do 6 let (lahko jo prilagodimo tudi za druge starostne skupine)

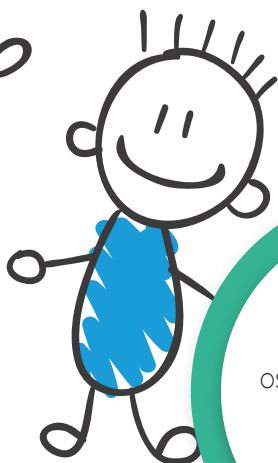

1 Glavni cilji dejavnosti

- Ustvarjanje partnerstva s skupnostjo.
- Boljša vključenost šolskih otrok v predšolske dejavnosti.
- Odkrivanje in razvijanje socialnih, organizacijskih in komunikacijskih veščin otrok.
- Vključevanje staršev v dejavnosti.
- Krepitev sprejemanja in spoštovanja različnosti.
- Opozorjanje na pomen varnosti v cestnem prometu.

2 Opis dejavnosti

Na pobudo staršev se je vzpostavilo sodelovanje z otroki iz petega razreda osnovne šole. Starši so obvestilo o sodelovanju dobili na oglasni deski in po elektronski pošti. Vrtčevski in osnovnošolski otroci se v začetku šolskega leta skupaj odpravijo na pohod.

5

Ocenite mnenja in predloge otrok in osnovnošolskih učiteljev. Ocenite svoje delo in počutje po koncu delavnice

Srečanje se prične pred vrtcem, kjer je postavljen poligon (vključno s prometnimi znaki in signalizacijo).

Malčki in osnovnošolci prehodijo poligon skupaj (dva po dva – z roko v roki) in ob tem drug drugemu pripovedujejo, kaj posamezni znaki

pomenijo, ob katerem je treba počakati, kako primerno prečkati cesto... Po koncu dejavnosti na poligonu udeleženci

odidejo na pohod. Med potjo so otroci iz osnovne šole spremljevalci otrok iz vrtca. Držijo jih za roko in jim razložijo, kako naj

6

Organizirajte sodelovanje med strokovnim delavcem vrtca in osnovnošolskim učiteljem. Skupno načrtujte. Odločite se, kdo izvede posamezne naloge... Načrt zapišite (kdaj, kaj, kdo, kako...)

4

Fotografirajte, vprašajte otroke, kaj jim je bilo všeč, kaj bi želeli ob naslednjem srečanju ... Predlagajo lahko nove igre, dejavnosti...

1

Teden pred obiskom obvestite starše o obisku in pohodu. Povejte jim, da lahko obvestilo preberejo tudi na oglasni deski

2

Dan pred tem starše spomnite na pohod (primerna obutev za pohod v naravi). Preverite, ali imate ves potreben material za poligon. V kuhinji naročite malico za na pot

3

Pripravite poligon. Obisk učencev iz osnovne šole traja od 9.30 do 13.00 (od dve do tri ure in pol)

morata biti tudi zgled za prijateljstvo med različnimi generacijami.

Vloga strokovnega delavca

Strokovni delavec in učitelj morata biti pripravljena sodelovati in skupaj preživljati čas, se razumeti in delati skupaj, pri čemer morata iskati nove izzive in pristope. Morata biti pripravljena deliti izkušnje, veščine in sobivati, pri čemer

- Spodbujanje otrok (izdelava zapestnic, poligon), priprava pesmi in skrb za varnost ter dobrobit otrok.
- Timsko delo z učiteljem (v tem primeru je to eden od staršev otroka v skupini).
- Pripraviti otroke na takšne dejavnosti.

primerno prečkajo cesto in hodijo po pločniku, ob tem pa imajo priložnost stkati prave prijateljske vezi.

Ko pridejo do cilja, nekaj časa namenijo igri, petju, raziskovanju okolice.

Po malici se odpravijo nazaj v šolo oziroma vrtec.

Med potjo se otrokom porajajo že nove ideje o nadaljnjem sodelovanju.

Na ta način, ko učenje poteka med otroki, postane to še bolj zabavno, uspešno in zanimivo.

Strokovni delavci fotografirajo potek dejavnosti in po srečanju z otroki ob slike dopišejo

komentarje. Starši in otroci si lahko te zapise skupaj ogledajo in se o dejavnosti pogovarjajo tudi doma.

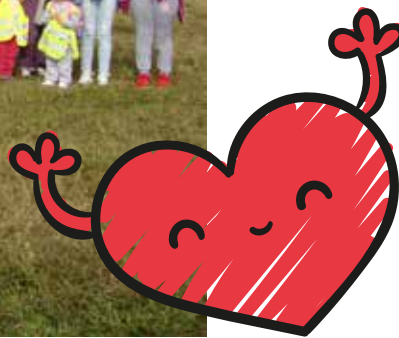
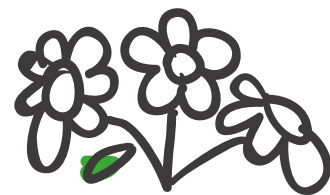

Opombe (na kaj je treba paziti pri izvajanju dejavnosti)

Za uspešno sodelovanje potrebujemo:

- uspešno komunikacijo in organizacijo med strokovnimi delavci vrtca in učitelji;
- vnaprej pripravljene rekvizite;
- otroke, ki smo jih vnaprej motivirali za sodelovanje.

- Pripraviti rekvizite.
- Starše obveščati o datumu dejavnosti.

5 Vloga družine

Vloga družine je, da svoje otroke spodbuja k takšni vrsti socializacije in pazi, da imajo primerno športno opremo in obutev za načrtovano dejavnost. Po končani dejavnosti naj se dobijo z otroki, pogledajo fotografije in se v domačem okolju pogovorijo o dejavnosti.

o dejavnostih, ki jih je doživel z osnovnošolci. Starši radi gledajo fotografije in ko najdejo fotografijo svojega otroka, naj ga vprašajo, kako je bilo. Zaradi takšnih srečanj je sodelovanje staršev, otrok in strokovnih delavcev še bolj poglobljeno.

7 Uporabljeni materiali

- Vabila.
- Primerno pripravljen kraj.

- Zapestnice prijateljstva (katerikoli material, masa, lesene koralde, barvni krogci, slamice, slano testo...).
- Prometni znaki in signalizacija (za poligon).
- Različne otroške igre.
- Pesmi.

sodelovanje znotraj skupnosti?

- Do kakšne mere je dejavnost izboljšala strokovnost vaše ekipe?
- Kako je dejavnost vplivala na razvoj zaupanja s starši/skupnostjo?

8 Vprašanja za razmislek, kako izboljšati storitev

- Ali je praksa izpolnila prvotna pričakovanja?
- Na kakšen način je dejavnost izboljšala

6 Dodana vrednost za otroka in družino

Menimo, da je največja dodana vrednost za otroka in njegovo družino to, da otrok svojim staršem doživeto pripoveduje

VPRAŠANJA ZA RAZMISLEK, KAKO IZBOLJŠATI IZVEDBO DEJAVNOSTI

- Kako so se otroci odzvali na dejavnost/obisk/pohod?
- O čem so se pogovarjali?
- Kakšne povratne informacije smo prejeli od osnovnošolskega učitelja?
- Smo izbrali primeren čas za obisk?
- Kako bi lahko vključili še starše?

Enhancing **QUALITY** in early childhood education and care through **P**articipation

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

V PRAKSI

Kreativna delavnica

Vir: Vrtec Otona Župančiča (SI)
Prilagodil in preizkusil Konstruktörsgatans občina Linköping (SE)

PREGLED

DELOVNA
PODROČJA

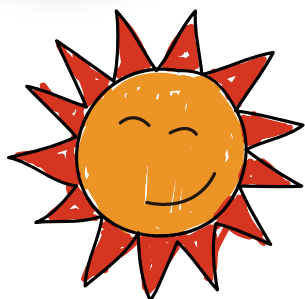
- Spoznavanje družine
- Komunikacija z družino

PREDVIDENO
TRAJANJE IZVEDBE

- Približno 4–5 ur na delavnico

GLAVNA CILJNA
SKUPINA

- Dejavnost je namenjena vsem družinam, ki imajo otroke v vrtcu

1 Glavni cilji dejavnosti

- Družinam predstaviti pedagoško delo v vrtcu in pokazati prednosti, ki jih te dejavnosti nudijo za učenje in razvoj.
- Ponuditi priložnost strokovnim delavcem in družinam, da se pobliže spoznajo.

2 Opis dejavnosti

Družine so bile povabljenе v vrtec, kjer je vsak oddelk pripravil dejavnost, ki so se je družine udeležile skupaj. V enem oddelku so pekli medenjake, drugi trije oddelki pa so pripravili dejavnost, v kateri so družine skupaj ustvarjale, na primer slikale. Strokovni delavci so pripravili načrt za dejavnost in poslali družinam vabila. Družinam se za to dejavnost ni bilo treba posebej prijaviti. Delavnice so potekale popoldne, ko so starši (kot starše smo šli tudi skrbniki) prišli po svoje otroke v vrtec. Družina se je sama

odločila, ali želi sodelovati na delavnici in kako dolgo. Strokovni delavci in otroci so dejavnost organizirali skupaj v eni od učilnic v oddelku.

V vsakem oddelku je bila miza z materiali, ki so jih lahko uporabili, en strokovni delavec pa je bil zadolžen za dejavnost in za komunikacijo z družino. Na dan dejavnosti so strokovni delavci starše spomnili na delavnico; ko so prišli po svoje otroke, so jih povabili, da se jim pridružijo.

Nekatere družine so se odločile ostati, druge pa zaradi različnih razlogov tega niso storile. Med dejavnostjo so imele družine in strokovni delavci priložnost govoriti o različnih temah. Strokovni delavec je predstavil pedagoško delo v vrtcu in pojasnil, kaj je namen tovrstnih skupnih dejavnosti.

To je bila tudi odlična priložnost, da se starši spoznajo med seboj. Takšne dejavnosti lahko potekajo zjutraj ali popoldne, odvisno od urnika staršev in vrtca. Ob zaključku delavnice

smo skupaj z družinami naredili evalvacijo. Pri tem so nas vodila naslednja vprašanja:

- Kaj je potekalo po pričakovanjih?
- Kaj bi lahko še izboljšali?
- Kakšne delavnice bi še želeli pripraviti in jih izvesti skupaj?

Opombe
(na kaj moramo biti pozorni pri izvajanju dejavnosti)

Pomembno je, da strokovne delavce zanima sodelovanje z družinami in da vidijo prednost in smisel takšnih delavnosti

7
Pospravite
(strokovni delavci)

6
Skupaj ocenite
delavnice
(strokovni delavci
in skrbniki)

5
Čas za
delavnico. Približno
4–5 ur
(strokovni delavci
in družine)

in sodelovanja. Staršem je treba predstaviti pomen sodelovanja pri takšnih dejavnostih in vzbuditi njihovo zanimanje. Da damo družinam več priložnosti za sodelovanje pri dejavnostih, delavnice ponudimo in izvajamo enkrat mesečno, enkrat v dopoldanskem in drugič v popoldanskem času. Jezikovne prepreke: nekateri starši se le s težavo sporazumevajo in slabo razumejo jezik.

1

Določite datum in čas izvedbe delavnice (strokovni delavci)

2

Povabite starše (strokovni delavci)

3

Pripravite gradivo za dejavnost (strokovni delavci)

4

Pripravite kraj za delavnico (vodstvo in strokovni delavci)

4 Vloga strokovnega delavca

- Načrtujte in pripravite dejavnost.
- Družinam predajte vabilo.
- Družinskim članom pojasnite, zakaj so takšne dejavnosti pomembne.
- Udeležite se dejavnosti in nudite oporo.
- Strokovni delavci se s starši pogovorijo o delu in ciljih predšolske vzgoje.
- To je tudi priložnost, da staršem, s katerimi delamo, pokažemo, kako se lotevamo učenja jezika, matematike in drugih ciljev v našem kurikulumu.
- Biti morate aktivni in družine spodbuditi, da se udeležijo takšnih dejavnosti.
- Dejavnost ocenite skupaj z družinami.
- Dokumentirajte dejavnost za vse.

5 Vloga družine

- Sodelovati.
- Pokazati zanimanje za otrokovo vsakdanje življenje v vrtcu.
- Spoznavanje drugih družin v vrtcu.
- Ko se takšnih dejavnosti privadijo, lahko sami predlagajo svoje delavnice.

6 Dodana vrednost za otroka in družino

- Lahko se podružimo z družinami in jih spoznamo v bolj neformalnem kontekstu.
- Starši dobijo vpogled v delo vrtca in pridobijo znanje, kako se lahko vključijo v vrtčevske dejavnosti in v vsakdanje življenje svojega otroka.

7 Uporabljeni materiali

Peka medenjakov: testo, modelček za piškote, valjar, pečica in moka. Primer materialov za kreativno dejavnost: površina za slikanje, različne vrste slikarskih barv, različni čopiči in predpasnik.

8 Vprašanja za razmislek, kako izboljšati storitev

- Ali je praksa izpolnila prvotna pričakovanja?
- Na kakšen način je dejavnost prispevala k izboljšanju participacije staršev?
- Do kakšne mere je dejavnost izboljšala strokovnost vaše ekipe?
- Kako je dejavnost vplivala na razvoj zaupanja s starši?

VPRAŠANJA ZA RAZMISLEK, KAKO IZBOLJŠATI IZVEDBO DEJAVNOSTI

Oceno postavimo skupaj z družinami:

- Kaj je potekalo po pričakovanjih?
- Kaj bi lahko še izboljšali?
- Za kakšne delavnice bi si želeli, da jih pripravimo skupaj?

Vprašanja za strokovne delavce:

- Kako lahko starše navdušimo za sodelovanje pri takšnih dejavnostih?
- Kako lahko poskrbimo, da so strokovni delavci navduhujoči in se zanimajo za družine in za samo dejavnost?
- Katere dejavnosti imajo pozitiven vpliv na otroka, starše in vrtec?

Enhancing **QUAL**ity in early childhood education and care through **P**articipation

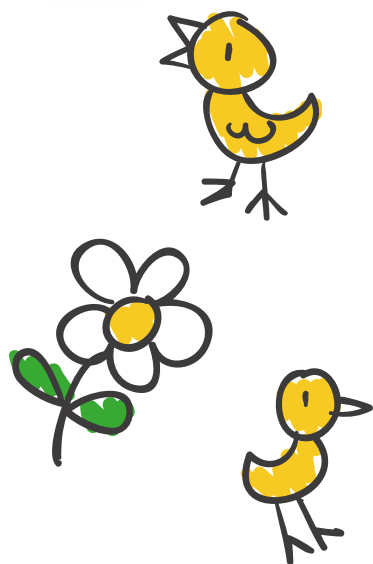
Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

V PRAKSI

Svet staršev

Vir: Liepāja (LV)
Prilagodil in preizkusil Konstruktörs gatans občina Linköping (SE)

PREGLED

DELOVNA
PODROČJA

- Komunikacija z družino
- Odločanje in ukrepanje skupaj z družino

PREDVIDENO
TRAJANJE IZVEDBE

- Srečanje bo trajalo približno uro in pol; vsak semester bosta organizirani eno ali dve srečanja

GLAVNA CILJNA
SKUPINA

- Dejavnost je namenjena vsem staršem, ki imajo otroke v vrtcu

1 Glavni cilji dejavnosti

Svet staršev naj bi bil kraj za razvoj, kjer vrtec in starši (ko govorimo o starših, mislimo tudi na otrokove skrbnike) sodelujejo, da bi skupaj izboljšali kakovost vzgojnega procesa. Svet staršev krepi vlogo vrtca in vlogo staršev ter jim omogoča sodelovanje pri vsakodnevnem delu vrtca.

2 Opis dejavnosti

Družine bodo imele v svetu staršev priložnost sodelovati in s tem vplivati na predšolsko vzgojo. Svet se bo sestel enkrat oziroma dvakrat na semester. Svet iz vsakega oddelka zastopa po en strokovni delavec. V svetu lahko sodelujejo ravnatelj vrtca, strokovni delavci in starši. Vabljen je vsak od staršev. Če ima kakšen posameznik težave z

jezikom, moramo biti pozorni, da vrtec po potrebi na sestankih zagotovi tolmača. Dnevni red za srečanje mora v sodelovanju s strokovnimi delavci pripraviti ravnatelj. Če imajo starši pred srečanjem vprašanja, lahko stopijo v stik z ravnateljem oziroma se pogovorijo z strokovnimi delavci. Na hodniku za družine pripravimo tudi nabiralnik, kjer lahko pustijo liste s svojimi vprašanji oziroma mnenji. S tem jim omogočimo anonimnost.

Ravnatelj pripravi vabilo za starše in predviden dnevni red. Staršem ga pošljemo tri tedne pred srečanjem. V vabilu starši lahko preberejo tudi namen, cilje in smernice srečanja. Staršem omogočimo, da se predhodno prijavijo, če se srečanja želijo udeležiti. Tako se na srečanje tudi lažje pripravimo. Ravnatelj vodi srečanje in

7 Čas za srečanje je ura in pol. Določite zapisnikarja (vodstvo, strokovni delavci, starši)

6 Pripravite kraj za delavnico (vodstvo in strokovni delavci)

5 Pripravite kavo in sadje (vodstvo in strokovni delavci)

8 Izdelajte protokol in ga posredujte staršem (vodstvo in strokovni delavci)

hkrati skrbi, da lahko vsak prispeva k pogovoru. Za srečanje določimo tudi zapisnikarja. Svet je dobra priložnost za starše, da izrazijo svoje mnenje in se seznani z delom, ki poteka v vrtcu. Hkrati je to primerna situacija za pripravo urnika prihajajočih dejavnosti; to lahko storimo skupaj z družinami, ki imajo

priložnost prispevati svoje mnenje. Vrtec med srečanjem ponudi sadje in kavo.

Opombe
(na kaj moramo biti pozorni pri izvajanju dejavnosti)

Ta dejavnost zahteva dobro organizacijo znotraj delovne skupine. Ravnatelj mora biti

1

Določite datum in čas za srečanje. Pripravite vse potrebno za nabiralnik (vodstvo in strokovni delavci)

2

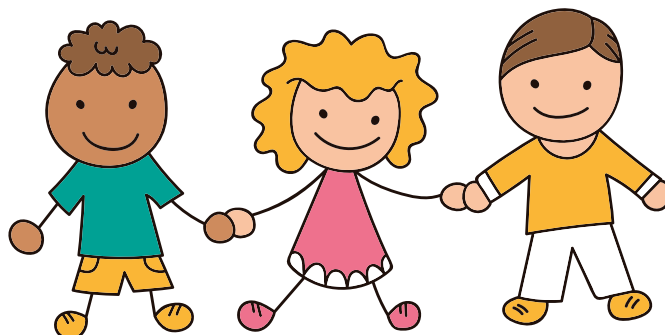
Pripravite dnevni red in vabilo za starše (vodstvo in strokovni delavci)

3

Starši imajo možnost z vprašanji pristopiti do ravnatelja in strokovnih delavcev

4

Starši se prijavijo na srečanje

4 Vloga strokovnega delavca

- Skupaj z ravnateljem sodeluje pri pripravi in načrtovanju sveta.
- Je aktiven član sveta.
- Ima jasen namen, kaj želi doseči s svetom.
- Ima jasno opredeljene cilje.
- Staršem pojasni, da imajo prek sveta staršev priložnost vplivati na delovanje vrtca.
- Poskrbeti mora, da je vedno na voljo tolmač, če ga kdo potrebuje.

o prihajajočih dogodkih, ki bi lahko zanimali starše in imeli vpliv na otroke.

6 Dodana vrednost za otroka in družino

- Starši imajo priložnost sodelovati in imeti vpliv tudi na vsakdanje življenje svojih otrok v vrtcu.
- Starši lahko sprejemajo odločitve.

v dobrih odnosih s strokovnimi delavci, ki predstavljajo različne oddelke.

Čas in datum srečanja je treba določiti dovolj zgodaj in staršem pojasniti, zakaj je pomembno, da se srečanja udeležijo.

Najpogostejša razloga, zakaj se starši običajno srečanja ne morejo udeležiti, sta dva:

- Nekateri ne želijo svojih otrok puščati samih doma, varuške, ki bi jih lahko pazile, pa nimajo.

Rešitev je, da vrtec poskrbi za otroško varstvo med sestankom.

- Pogosto je težava tudi jezikovna prepreka, zato se je treba prej pozanimati, kdo bo med srečanjem potreboval tolmača.

5 Vloga družine

- Sodelovati.
- Aktivno sodelovati in prispevati k vsakodnevni aktivnostim vrtca.
- Izražati mnenja in dajati predloge.
- Zbirati informacije

7 Uporabljeni materiali

- Jasen dnevni red.
- Računalnik in projektor.
- Papir in pisala za zapiske.
- Kava in sadje.

8 Vprašanja za razmislek, kako izboljšati storitev

- Ali je praksa izpolnila prvotna pričakovanja?
- Na kakšen način je dejavnost prispevala

k izboljšanju participacije staršev?

- Do kakšne mere je dejavnost izboljšala strokovnost vaše ekipe?
- Kako je dejavnost vplivala na razvoj zaupanja s starši?

VPRAŠANJA ZA RAZMISLEK, KAKO IZBOLJŠATI IZVEDBO DEJAVNOSTI

- Kako vzbudimo zanimanje staršev?
- Kako vzbudimo zanimanje strokovnih delavcev?
- Lahko srečanja organiziramo tudi kako drugače oziroma ob drugem času, da bi se srečanja udeležilo več staršev?

Enhancing **QUALITY** in early childhood education and care through **P**articipation

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

V PRAKSI

Pomladni festival

Vir: Slovenska Bistrica (SI)
Prilagodil in preizkusil Konstruktörsгатans občina Linköping (SE)

PREGLED

DELOVNA
PODROČJA

- Spoznavanje družine
- Komunikacija z družino

PREDVIDENO
TRAJANJE IZVEDBE

- 2 uri

GLAVNA CILJNA
SKUPINA

- Dejavnost je primerna za otroke med 1. in 5. letom starosti

1 Glavni cilji dejavnosti

- Priložnost za druženje in sodelovanje z družinami.
- Spoznavanje družin in strokovnih delavcev ter spoznavanje družin med seboj.

2 Opis dejavnosti

Strokovni delavci družine povabijo na pomladni festival, kjer se družijo na dvorišču vrtca. Družine vprašajo, če so pripravljene pomagati pri nekaterih dejavnostih med srečanjem. O tem se dogovorijo na sestanku z družinami 2 meseca pred pomladnim festivalom. Vabila družinam izročimo

3 tedne pred pomladnim festivalom.

V vabilu jih tudi prosimo, da nam sporočijo, če se bodo dogodka udeležili, število oseb, ki pride, ter njihove želje glede hrane in pijače.

Strokovni delavci si delijo zadolžitve pri pripravi festivala.

Vsi poskrbijo, da je pred začetkom vse pripravljeno.

Ko družine prispejo na festival, jim damo pesmarice, ki so jih izdelali strokovni delavci in otroci ter bodo udeležencem v pomoč pri pevski dejavnosti.

Na dvorišču potekajo organizirane dejavnosti, ki jih pripravijo strokovni delavci in družine. Primer dejavnosti, ki se jih lahko ponudi:

žar, pihanje mehurčkov, metanje žog v vedro, kviz in igra ribnik. Strokovni delavci in otroci skupaj z glasbenikom izvedejo pevsko dejavnost. K petju pritegnemo vse udeležence. Med festivalom se družine in strokovni delavci družijo pri izvajanju različnih dejavnosti. Ob koncu festivala otrokom ponudimo igro ribnik, kjer za nagrado dobijo balon.

7
Materiali so odvisni od dejavnosti. Glede žara: praktična orodja, pri hrani in pijači upoštevajte različne kulture

6
Spoznavajte drug drugega v pozitivni različnosti kultur. Otroci lahko razkažejo vrtec svoji družini in sorodnikom

8
Vprašanja za razmislek o splošnem izboljšanju storitve

5
Sodelujte in načrtujte pomladni festival. Prispevajte z dejavnostmi, hrano in materiali

3 Opombe (na kaj moramo biti pozorni pri izvajanju dejavnosti)

- V pripravo festivala je s strani strokovnih delavcev potrebno vložiti precej truda. Zavedati se morajo pomena in prednosti takšnih dejavnosti.

1

Povabite družine na pomladni festival in jim ponudite možnost, da sodelujejo pri načrtovanju

2

Družine vprašajte, če so pripravljene pomagati vrtcu pri nekaterih dejavnostih med srečanjem. O tem se dogovorite na sestanku z družinami 2 meseca pred pomladnim festivalom

3

Tesno sodelovanje strokovnih delavcev pri načrtovanju dejavnosti:

- spodbudite starše k udeležbi,
- upoštevajte jezikovne ovire

4

Komunikacija med strokovnimi delavci in družinami:

- jasno povabilo družinam,
- pomoč med dejavnostjo

- Spodbudite starše, da se vključijo in pokažejo zanimanje za dejavnosti.
- Jezikovne ovire; nekateri starši imajo težave s komunikacijo in razumevanjem jezika.

4 Vloga strokovnega delavca

- Komunikacija med strokovnimi delavci je zelo pomembna, če želimo, da aktivnost uspe.
- Načrtujte in pripravite aktivnost.
- Izročite vabila.
- Skupaj z otroki pripravite pesmarico.
- Staršem pojasnite, zakaj izvajate takšne dejavnosti in kakšna je njihova vloga med aktivnostjo.
- Med aktivnostjo

bodite prisotni in jih podpirajte.

5 Vloga družine

- Sodelovanje.
- Če želijo, lahko pomagajo pri pripravi in kaj prinesejo na festival. Od družin je odvisno, kako želijo sodelovati. Na primer, nekatere družine prinesejo materiale, obleke ali spečejo torto, ki je značilna za njihovo državo ali kulturo.

6 Dodana vrednost za otroke in družino

Priložnost za druženje, zabavo in spoznavanje.

7 Uporabljeni materiali

- Odvisno, kakšne vrste dejavnosti bodo potekale med festivalom. Na primer: mehurčki, pesmarica, žoge, vedra, kviz.
- Vse, kar je potrebno za peko na žaru: različne vrste hrenovk, štručk, kečap, gorčica. Različne vrste pijač, npr. kava, čaj, limonada.

8 Vprašanja za razmislek, kako izboljšati storitev

- Ali je praksa izpolnila prvotna pričakovanja
- Na kakšen način je dejavnost prispevala k izboljšanju participacije staršev?
- Do kakšne mere je dejavnost izboljšala strokovnost vaše ekipe?
- Kako je dejavnost vplivala na razvoj zaupanja s starši?

VPRAŠANJA ZA RAZMISLEK, KAKO IZBOLJŠATI IZVEDBO DEJAVNOSTI

Izvedbo dejavnosti ocenite skupaj s sodelavci in družinami.

Vprašanja za ocenjevanje skupaj z družinami:

- Kaj se vam je zdelo v redu?
- Kaj bi lahko izboljšali?

Vprašanja za strokovne delavce:

- Kako starše bolj vključiti v načrtovanje in izvedbo pomladnega festivala?
- Katere vrste dejavnosti so se izkazale za uspešne pri otrocih, starših in strokovnih delavcih?
- Koliko družin se je udeležilo dejavnosti?
- Kako so se družine odzvale na dejavnosti?
- Ali so družine sodelovale z otroki in drugimi družinami?
- Ali je prišlo različnih jezikovnih/kulturnih ovir?

Enhancing **QUAL**ity in early childhood education and care through **P**articipation

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

V PRAKSI

Oblikovanje, izvedba in vzdrževanje zunanjega prostora

Vir: Vrtec Otona Župančiča (SI), Colegio do Sardo (PT)
Prilagodil in preizkusil Elmer (BE)

PREGLED

*Starši razpravljajo
o zamislih*

*Samolepilni lističi s
predlogi staršev...*

DELOVNA
PODROČJA

- Odločanje in ukrepanje skupaj z družino
- Sodelovanje s skupnostjo

PREDVIDENO
TRAJANJE IZVEDBE

- Od 6 mesecev do 1 leta

GLAVNA CILJNA
SKUPINA

- Starši, otroci, strokovni delavci, skupnost

Delovna skupina prouči zunanji prostor in razmisli o različnih možnostih

1 Glavni cilji dejavnosti

Sodelovanje staršev pri vsakodnevem življenju v vrtcu prek razmišljanja, načrtovanja in izvajanja projekta, ki bo spremenil zunanji prostor. Krepitev socialne kohezije v soseski. Ustvarjanje zunanjega prostora za otroke, ki jim bo predstavljal izziv, staršem ter soseski pa prostor za druženje.

2 Opis dejavnosti

Vse starše obvestimo o namenu, da bi spremenili zunanji prostor. S pozivom ustanovimo delovno skupino staršev in strokovnih delavcev. Delovna skupina si vzame čas, da prouči zunanji prostor in možnosti za prenovo. Med skupinsko dejavnostjo z vsemi starši,

7

Zunanji prostor uporabite za zbiranje staršev in s tem krepite socialno kohezijo

6

Otrokom čim bolj pogosto omogočite igro zunaj

5

Izvedite spremembe

Prvo srečanje delovne skupine v soboto zjutraj...

npr. med poletno zabavo, se lahko celotno skupino staršev vpraša za mnenje, zamisli in prednostne naloge.

Na podlagi zamisli delovna skupina pripravi osnutke in načrte, išče sredstva in partnerje. Ko je vrt zgrajen, si lahko starši med seboj razdelijo naloge pri vzdrževanju zunanjega prostora: zalivanje zeliščnega vrta med poletjem, hranjenje živali, obrezovanje dreves pozimi...

1

Starše
obvestite o novem
projektu

2

Ustanovite
delovno skupino
staršev in strokovnih
delavcev, ki bo
načrtovala in izvedla
projekt

3

Vključite čim
večje število staršev,
in sicer tako, da jih
redno sprašujete po
njihovih zamislih

4

Iščite
priložnosti za
financiranje
projekta

Vloga strokovnega delavca

Strokovni delavec
je lahko udeležen
v procesu dejavnosti
ali celo vodilna sila.
Ima pomembno
vlogo pri projektu,
saj zagotavlja, da so
cilji in vizija vrtca
vključeni v del načrta.

Opombe (na kaj moramo biti pozorni pri izvajanju dejavnosti)

Raznolika skupina
staršev ima različne
spretnosti in nadarjenosti,
kar poveča možnosti in
rešitve za predlagano
izvedbo. Pogosto bo
potrebno, da proces vodita
eden ali dva strokovna
delavca.

Ne oklevajte pri vključitvi
staršev v praktično delo,
tudi tistega s škornji in
lopatami.

Na vrtu je zabavno...

Rabljene gume lahko predstavljajo veliko zabavo.

5 Vloga družine

Tudi družine so lahko vodilna sila, odvisno od situacije.

Vsak starš lahko pomaga s svojimi talenti in se tako vključi v fazo načrtovanja, v dejansko izvajanje načrtov ali v vzdrževanje zunanjega prostora.

6 Dodana vrednost za otroka in družino

Zunanji prostor vrtca lahko ponudi priložnost za igro, raziskovanje, povezovanje in srečevanje.

7 Uporabljeni materiali

Načrti zunanjega prostora. Glede na to, kaj se bo naredilo, bo projekt morda zahteval dodatna sredstva za opravljanje večjih del ali pomoč družin in partnerjev v soseski za opravljanje manjših del.

8 Razširjanje in priložnosti za sodelovanje skupnosti

Znotraj skupnosti, soseske lahko poiščete partnerje za pomoč pri izvedbi dejavnosti: dijaki poklicnih šol ali odrasli udeleženci v okviru projekta usposabljanja za izdelovanje pohištva lahko na primer pomagajo pri izdelavi lesenih ali kovinskih izdelkov za vrt.

9 Vprašanja za razmislek, kako izboljšati storitev

- Na kakšen način je dejavnost prispevala k izboljšanju participacije staršev?
- Do kakšne mere je dejavnost izboljšala strokovnost vaše ekipe?
- Na kakšen način je dejavnost vplivala na razvoj zaupanja s starši?

VPRAŠANJA ZA RAZMISLEK, KAKO IZBOLJŠATI IZVEDBO DEJAVNOSTI

- Ali je dejavnost dosegla zastavljene cilje?
- Kako so se na dejavnost odzvali starši in ostali udeleženci?
- Ali lahko dejavnost v prihodnosti ponovite? Kakšne prilagoditve so mogoče?

Enhancing **Q**UAlity in early childhood education and care through **P**articipation

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

V PRAKSI

Srečanje ob koncu šolskega leta

Vir: Elmer (BE)
Prilagodil in preizkusil Vrtec Otona Župančiča (SI)

PREGLED

DELOVNA
PODROČJA

- Odločanje in ukrepanje skupaj z družino

PREDVIDENO
TRAJANJE IZVEDBE

- 3 ure (priprava, skupno izvajanje dejavnosti)

GLAVNA CILJNA
SKUPINA

- Dejavnost je primerna za otroke med 1. in 6. letom ter njihove starše. Kraj izvajanja dejavnosti se lahko prilagodi.

Narava je res nekaj posebnega

1 Glavni cilji dejavnosti

Aktivno sodelovanje staršev v vrtčevskem vsakdanu in spodbujanje sodelovanja z vrtcem.

- Omogočiti sproščeno, neformalno srečanje ob koncu šolskega leta.
- Spodbujati gibanje v naravi.
- Omogočiti izmenjavo znanja med starši in njihovo integracijo.

2 Opis dejavnosti

Ob koncu leta se pripravi srečanje s starši, ki jih povabimo tudi k pripravi in organizaciji dogodka. Ko potrdijo svojo udeležbo, se razdelijo naloge. Starši prevzamejo organizacijski del, strokovni delavci pa poskrbijo za kratke dejavnosti za otroke. Starši se povežejo med seboj

Med potjo se lahko sproščeno pogovarjamo

7

Po srečanju ocenite dejavnosti skupaj s starši in posamezno

6

Dogovorite se za 2–3 urno srečanje

5

Pripravite prostor in materiale (upoštevajte varnost in številne možnosti, ki so na voljo v okolici)

in poskrbijo za vabila, prostor, prevoz, hrano in pijačo. Srečanje organiziramo blizu vrtca, morda v bližini kakšne lokalne znamenitosti, ki nam lahko nudi tematsko osnovo za pripravo dejavnosti. (V slovenskem primeru so se otroci Vrtca Slovenska Bistrica odpravili na goro Boč, kjer so prebrali legendo o zmaju, ki naj bi tam živel in na podlagi katere so otroci nato iskali zmajeve

1

Organizirajte srečanje, na katerem dejavnosti predstavite staršem

2

Odločajte se skupaj: določite datum, razdelite naloge, povprašajte, kdo lahko oz. je pripravljen prevzeti del organizacije (starši lahko oblikujejo manjše skupine)

3

Napišite seznam, da se izognete zmedi. Če je potrebno, ponudite pomoč

4

Razpošljite vabila (prek e-pošte, povabite starše, ko jih srečate, vabilo napišite na oglasno desko, pošljite tekstovna sporočila ipd.)

Opombe

(na kaj moramo biti pozorni pri izvajanju dejavnosti)

- V naravnem okolju poiščite zanimiv kraj, kjer lahko organizirate srečanje.
- Starše vprašajte, ali se strinjajo s srečanjem v takem obsegu.
- Starše povabite k sodelovanju v skladu z njihovimi sposobnostmi.
- Spoznavajte močna področja staršev.

Vloga strokovnega delavca

- Pripravi dejavnosti za otroke na kraju srečanja in glede na značilnosti okolja (upoštevanje varnosti in številnih možnosti, ki so na voljo v okolici).
- Strokovni delavci na kraj dogodka prispejo približno eno uro pred uradnim začetkom in po

stopinje ter skriti zaklad).

V začetku srečanja poskrbimo za uvodno motivacijo, nato pa se podamo na pot, ki naj traja približno eno uro, odvisno od starosti otrok. V tem času nekateri starši pripravijo piknik za vse udeležence.

To je priložnost, da se družine povežejo v sproščenem vzdušju. Otroci lahko svoje vtise narišejo na vnaprej pripravljene razglednice in se igrajo v naravi.

*Veseli obrazi povedo
več kot besede...*

Kje je zaklad?

Zaslužen počitek na cilju...

gozdnih poteh namestijo »simbole« z različnimi nalogami, ki jih bodo otroci morali najprej najti in nato rešiti skupaj s starši. Prav tako je potrebno preveriti, ali je pot ob gozdu varna.

- Pripravi naloge, npr. sestavljanke, prepoznavanje gozdnih dreves, nabiranje gozdnega materiala, petje, pogovor o vedenju v gozdu in podobno.
- Starše pozove, da se med seboj povežejo in dogovorijo za skupni prevoz, v primeru da kdo nima lastnega prevoznega sredstva.
- Strokovni delavec za vsak slučaj prinese tudi dodatne potreščine (žoge, odeje, papir, pisala...).

5 Vloga družine

- Družine se morajo strinjati z organizacijo dogodka.
- Pripravljene so pomagati v skladu s svojimi zmožnostmi.
- Starši se med seboj spoznajo, se povežejo, pogovarjajo ter si med seboj pomagajo.

- Dogodka se lahko udeleži celotna družina, vključno z brati in sestrami.

6 Dodana vrednost za otroka in družino

- Skupno preživljanje prostega časa v naravi.
- Spoznavanje pohodništva kot ene izmed aktivnih oblik prostočasnih dejavnosti.
- Spoznavanje lokalnega območja in znamenitosti.
- Medsebojno spoznavanje različnih družin in omogočanje sproščenega druženja.
- Pridobivanje čuta, da smo vsi pomembni in enakovredni – vsi imajo možnost za sodelovanje v skladu s svojimi zmožnostmi.

7 Uporabljeni materiali

- Sličice in naloge za pohod v obliki »lova za zakladom«.
- Hrana in pijača.
- Skriti zaklad« (presenečenje, ki ga najdejo otroci).
- Zgodba za uvodno motivacijo pred odhodom.
- Prva pomoč.
- Papir (v našem primeru razglednice, na katere otroci narišejo svoje vtise o izletu).
- Flomastri.
- Žoge.

8 Vprašanja za razmislek, kako izboljšati storitev

- Ali je praksa izpolnila prvotna pričakovanja?
- Na kakšen način je dejavnost prispevala k izboljšanju participacije staršev?
- Do kakšne mere je dejavnost izboljšala strokovnost vaše ekipe?
- Kako je dejavnost vplivala na razvoj zaupanja s starši?

VPRAŠANJA ZA RAZMISLEK, KAKO IZBOLJŠATI IZVEDBO DEJAVNOSTI

- Ali so se dogodka udeležile vse družine? Če ne, kakšni so razlogi to?
- So bili vsi obveščeni o dogodku?
- Kakšne so bile povratne informacije udeležencev, vtisi, izjave?
- Kaj je dobro potekalo in kje so se pojavljale težave?
- Ali so se starši med seboj pogovarjali? O katerih temah?
- Ali se je kdo od staršev počutil »izločenega«? Zakaj?

To bomo še ponovili!

Enhancing **QUAL**ity in early childhood education and care through **P**articipation

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

V PRAKSI

Igrača preživi konec tedna z družinami

PREGLED

Vir: Colégio do Sardão (PT)
Prilagodil in preizkusil Nido Piccolo Blu občina Forlì (IT)

Otrok igračo
prinese domov

DELOVNA
PODROČJA

- Spoznavanje družine
- Komunikacija z družino

PREDVIDENO
TRAJANJE IZVEDBE

- Za dejavnost je potrebno zelo malo priprav, saj je lahko del rednega izobraževalnega programa

GLAVNA CILJNA
SKUPINA

- Otroci med 18. in 36. mesecem starosti in njihove družine (lahko se prilagodi tudi starejšim otrokom)

1 Glavni cilji dejavnosti

- Ozavestiti starše o izobraževalnih namenih za uporabo igrače v vrtcu.
- S starši deliti izkušnje o igrah, ki se jih otroci običajno igrajo v vrtcu ter jih spodbuditi, da se nanje spomnijo, o njih pogovorijo in jih obogatijo s svojimi prispevki tudi doma.
- Spodbujati izmenjavo med starši in vrtcem, da bi okrepili medsebojno poznavanje in zaupanje ter ustvarili skupno izobraževalno kulturo.

2 Opis dejavnosti

Igrača je element, ki ga strokovni delavci vključijo v izobraževalni kontekst vrtca z namenom, da bi spodbudili komunikacijo med otroki in odraslimi, aktivno sodelovanje otrok pri rutinskih opravilih in/ali dejavnostih, ustvarjanje spominov posameznika in skupine ter občutek pripadnosti. Uporaba igrače na ta način, predstavlja orodje, ki prispeva k oblikam posrednega učenja, tj. brez neposrednega posredovanja odraslih. Lahko gre za lutko, ki pooseblja literarni ali katerikoli domišljijjski lik, lahko pa se jo izmisli na podlagi predlogov otrok v skupini. Igračo, prek katere govori

strokovni delavec, se lahko uporabi za predstavljanje in spremljanje didaktičnih dejavnosti v narativni obliki, ki so na voljo otrokom in ob različnih trenutkih dneva v vrtcu. Lahko se jo uporabi kot »napovedovalca«, ko otroci sodelujejo pri različnih dnevnih dejavnostih. Lahko se jo uporabi kot »voditelja« pri pevski dejavnosti, kjer igrača določi otroka za izbiro pesmi, ki jo bo nato zapela celotna skupina. Lahko se jo uporabi za pomoč pri razdeljevanju otrok v skupine pri različnih izobraževalnih dejavnostih. Igrača postane dnevni spremljevalec otrok, pripovedovalec skupnih zgodb, ki se nenehno bogatijo. V tem smislu ji lahko rečemo tudi »pripomoček za organizacijo«, saj pomaga

organizirati trenutke in situacije v igri; »mediator« v vsakodnevem odnosu med strokovnimi delavci in otroki; »pripomoček za pripovedovanje«. Nosi namreč veliko pomenov, ki jih ji je dodelila skupina, kot skupek neke vrste skupnih referenc, ki

7

Ocenite rezultate prakse s sodelavci

6

Po koncu tedna z igračo ovrednotite izkušnjo, otroke in starše povprašajte o mnenju, dejavnost izkoristite za jutranji pogovor s skupino otrok

5

Pričnite z dejavnostjo

Manuel igračo vzame s sabo v posteljo

1

Na srečanju s starši predstavite dejavnost in se pogovorite o pomenu prakse in morebitnem vplivu na družinski kontekst

2

Pripravite koledar z razpoložljivimi datumi, kdaj lahko otroci igračo vzamejo domov in ga obesite na oglasno desko za starše

3

Priskrbite gradivo (kratka navodila, delovni listi za vpisovanje vtisov itd.)

4

Pripravite album za zbiranje fotografij in komentarjev o dejavnosti

Elisa gre z igračo na počitnice k starim staršem

pomaga pri razvijanju občutka pripadnosti, krepi identiteto posamezne skupine ter tega spodbuja komunikacijo.

Pri tej praksi predlagamo uporabo igrače tako v vrtcu kot tudi doma s starši, kot bomo opisali v nadaljevanju.

Družine povabimo, da najprej ocenijo morebitne vplive, ki jih ima igrača na družinsko okolje, nato pa jim jo ponudimo, da jo za konec tedna vzamejo domov, v skladu s predpisanimi možnimi datumi, ki jih pripravijo

strokovni delavci. Igrača preživi z družinami konec tedna, otrok pa se z njo prosto igra po želji. Starši katerokoli obliko igre fotografirajo in na kratko komentirajo izkušnjo. V ponedeljek zjutraj otrok igračo prinese nazaj, fotografije in zbrane komentarje pa se uredi v posebnem albumu, ki je na voljo otrokom. Spodbuja se jih, da podoživijo izkušnje z igračo.

Strokovni delavec med jutranjim pogovorom v skupini povpraša otroka, ki je imel igračo doma,

kako sta z igračo preživela konec tedna.

Opombe (na kaj moramo biti pozorni pri izvajanju dejavnosti)

Igrača v praksi pomaga pri organizaciji dejavnosti v skupini. Treba je proučiti morebitne vplive, ki jih ima lahko igrača v družinskem kontekstu, zlasti če otrok doma ali v prisotnosti bratov/sester igračo dojema kot »vsiljivca«. Pozornost je treba nameniti tudi dejstvu,

da nekatere družine ne želijo sodelovati pri taki dejavnosti, zlasti med jutranjim srečanjem skupine otrok.

Vloga strokovnega delavca

Strokovni delavci so odgovorni za to, da:

- predstavijo igračo kot pripomoček za organizacijo dejavnosti;
- družinam predlagajo, da igračo vzamejo domov, ko in če želijo (za konec tedna);

- pripravijo posebno oglasno desko, da se organizira jasen potek dejavnosti, kdaj lahko otroci vzamejo igračo domov;
- poslušajo in omogočijo, da otroci po koncu tedna povedo, kako so preživeli konec tedna z igračo ter spodbujajo deljenje vtisov z vrstniki.

5 Vloga družine

Družine imajo nalogo »sodelovanja v igri«, spodbujajo predlog gostovanja igrače in povedo ter dokumentirajo izkušnjo.

6 Dodana vrednost za otroka in družino

Dve različni okolji, domače in okolje vrtca, se zblížata z enostavnim predmetom, s pomočjo katerega se zbirajo zgodbe in izkušnje iz obeh okolij. Izkušnja krepi vzajemno poznavanje ter utrdi odnos in zaupanje.

7 Uporabljeni materiali

Igrača, npr. lutka, in album, v katerem zbiramo fotografije, ki jih prinesejo starši.

8 Vprašanja za razmislek, kako izboljšati storitev

- Ali je praksa izpolnila prvotna pričakovanja?
- Na kakšen način je dejavnost prispevala k izboljšanju participacije staršev?
- V kakšnem obsegu je dejavnost izboljšala naš profesionalni razvoj kot posameznega strokovnega delavca in kot dela tima?
- Kako je dejavnost vplivala na razvoj zaupanja s starši?

Otrok vzame igračo s sabo na morje

VPRAŠANJA ZA RAZMISLEK, KAKO IZBOLJŠATI IZVEDBO DEJAVNOSTI

- Ali je bila predstavitev dejavnosti staršem učinkovita?
- Koliko staršev je sodelovalo pri dejavnosti?
- Kako so se starši odzvali na dejavnost?
- Ali so starši dokumentirali svoje izkušnje s fotografijami in/ali besedili?
- Če da, kakšne vrste situacij so dokumentirali in kakšne komentarje so podali, tako pisno kot neformalno (Ali so npr. izrazili posebne, nepričakovane komentarje? Želje, da se dejavnost izvede na drugačen način?)
- Če ne, zakaj ne?
- Ali so strokovni delavci spodbujali udeležbo vseh staršev? Na kakšen način?
- Kako so se otroci odzvali na dejavnost?
- Kakšne priložnosti za nadaljnji razvoj prakse vidite na podlagi analize?

Enhancing **QUALITY** in early childhood education and care through **P**articipation

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

V PRAKSI

Sajenje

PREGLED

Vir: Otona Župančiča (SI)
Prilagodil in preizkusil Colégio do Sardão (PT)

DELOVNA
PODROČJA

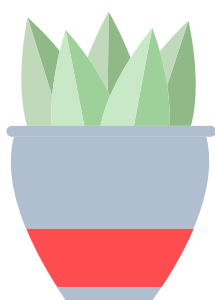
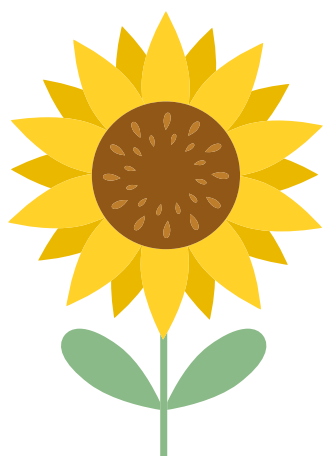
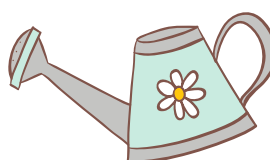
PREDVIDENO
TRAJANJE IZVEDBE

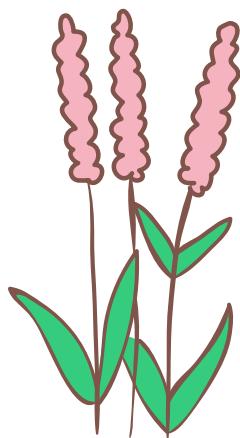
GLAVNA CILJNA
SKUPINA

- Odločanje in ukrepanje skupaj z družino
- Sodelovanje s skupnostjo

- 30–45 minut

- Dejavnost je primerna za otroke med 3. in 5. letom starosti ter njihove starše

6

Lonec starši vzamejo domov in poskrbijo, da otroci za rastline dobro skrbijo

5

Povabite starše, da skupaj z otroki posadijo semena in označijo lonce

4

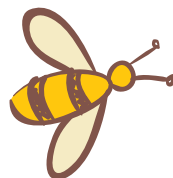
Pobarvajte glinene lonce za rože

1 Glavni cilji dejavnosti

- Vzpostavitev partnerstva med vrtcem in starši.
- Okrepiti vključenost družin pri vrtčevskih dejavnostih.
- Spodbujati dejavnosti v vrtcu, kamor so družine vabljeni k sodelovanju.
- Spodbujati vključevanje in predanost staršev in drugih družinskih članov vzgoji in učenju otrok.
- Ustvarjati priložnosti, da se družine med seboj spoznajo in spodbujajo.
- Ustvariti priložnosti, da se člani skupnosti vključijo v dejavnosti vrtcev in pri njih tudi sodelujejo.
- Spodbujati dejavnosti, kjer je spoštovanje do Zemlje samoumevno.
- Zavedanje o tem, da so otroci del skupnosti, ki ima ključno vlogo pri izkušnjah v zgodnjem otroštvu.

2 Opis dejavnosti

- 1 Vsakega otroka prosimo, da od doma prinese glinen lonec za rože.
- 2 V drugi polovici leta otroci v vrtcu s pomočjo strokovnih delavcev pobarvajo lonce.

1

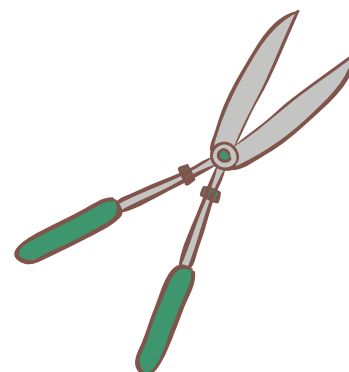
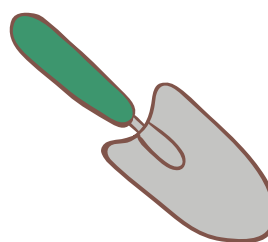
Otroke naučite,
da je zelo pomembno
skrbeti za naš planet

2

S starši se dogovorite,
da priskrbijo glinen
lonec za rože

3

Vrtec priskrbi
semena, ki jih bodo
otroci posadili

3 Po nekaj dneh
starše povabimo
v igralnico, kjer
vsaka družina v lonec
posadi rastlino po svoji
izbiri (cvetlice
ali zelišča).

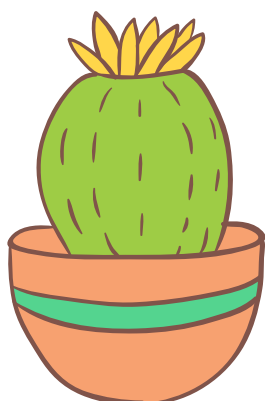
4 Nato na vsak lonec
za rože prilepimo
nalepko z imenom.

5 Vsak otrok je ob
pomoči strokovnega
delavca odgovoren
za vzdrževanje
svojega lonca,
ob koncu leta pa
lonec s svojo rastlino
vzame domov.

Opombe
(na kaj moramo biti
pozorni pri izvajanju
dejavnosti)

Namesto sajenja v lonce se
lahko rastline posadi tudi
na vrt, če ga vrtec ima.

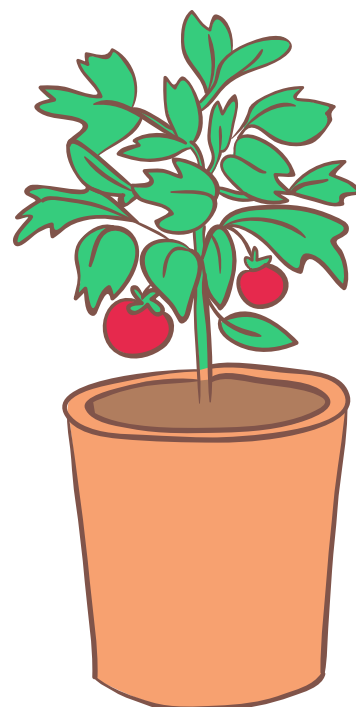

V primeru, da se bo
dejavnost izvajala med
delovnim časov staršev,
lahko pričakujemo, da
bodo težje sodelovali pri
dejavnosti.

**Vloga strokovnega
delavca**

- Povabiti in spodbujati sodelovanje staršev pri dejavnosti.
- Spodbujati prijazno in prijetno okolje za izvajanje dejavnosti.

- Med dejavnostjo naj strokovni delavec sodeluje s starši.
- Otrokom naj svetuje in pomaga pri skrbi za rastline.

5 Vloga družine

Starši naj se aktivno udeležujejo in zanimajo za potek dejavnosti. Skupaj z otroki izberejo vrsto rastline, ki jo bodo posadili ter skrbijo zanj.

6 Dodana vrednost za otoka in družino

- Kulturna, okoljska in umetniška ozaveščenost.

7 Uporabljeni materiali

- Glineni lonci za rože, zemlja, različna semena, les, karton, barve ali svinčniki in lepilo.

8 Vprašanja za razmislek, kako izboljšati storitev

- Ali je praksa izpolnila prvotna pričakovanja?
- Na kakšen način je dejavnost prispevala k izboljšanju participacije staršev?
- Do kakšne mere je dejavnost izboljšala strokovnost vaše ekipe?
- Kako je dejavnost vplivala na razvoj zaupanja s starši?

VPRAŠANJA ZA RAZMISLEK, KAKO IZBOLJŠATI IZVEDBO DEJAVNOSTI

- Kako so se starši odzvali na dejavnost?
- Lahko dejavnost v prihodnosti ponovimo? Kaj bi bilo dobro spremeniti?
- Kako bi lahko k sodelovanju pritegnili več staršev?

